Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2010, sp. zn. Tpjn 302/2010, ECLI:CZ:NS:2010:TPJN.302.2010.1

Číslo: 1/2011

Právní věta:

I. Pro posouzení otázky, zda použití pozdějšího trestního zákona by bylo pro pachatele příznivější, je rozhodující celkový výsledek z hlediska trestnosti posuzovaného činu, jehož by bylo dosaženo při aplikaci zákona účinného v době spáchání činu a zákona pozdějšího. Jestliže okolnosti vztahující se ke spáchání činu a k osobě pachatele jsou stejně významné podle nové i dřívější trestně právní úpravy, pak pro závěr, který z posuzovaných trestních zákonů je ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 část věty za středníkem trestního zákoníku, resp. § 16 odst. 1 část věty za středníkem tr. zák. pro pachatele příznivější, je rozhodující srovnání trestních sazeb uvedených v posuzovaných zákonech a trestů, které lze na jejich základě uložit (srov. rozhodnutí pod č. 11/1991 Sb. rozh. tr.).

S ohledem na tyto zásady posuzování trestnosti činu je zřejmé, že v případě skutku spáchaného nejpozději dne 31. 12. 2009 a vykazujícího v jednočinném souběhu znaky trestných činů maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. a řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 180d tr. zák., posuzovaného po 1. 1. 2010, není pro pachatele příznivější jeho právní kvalifikace podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku o trestném činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání.

Takový skutek lze však po 1. 1. 2010 posoudit jen jako trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák., neboť jeho posouzení též jako trestného činu řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 180d tr. zák. již nepřichází v úvahu, a to s ohledem na aplikaci ustanovení § 65 tr. zák. o zániku nebezpečnosti činu pro společnost.

II. Za „odnětí příslušného oprávnění podle jiného právního předpisu“ ve smyslu § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku je třeba považovat i pozbytí řidičského oprávnění u řidiče, který v bodovém hodnocení dosáhl 12 bodů, a v důsledku toho mu bylo doručeno obecním úřadem obce s rozšířenou působností oznámení a výzva podle § 123c odst. 3 zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, ve znění pozdějších předpisů, k odevzdání řidičského průkazu a mezinárodního řidičského průkazu, resp. v případě podání námitek proti provedenému záznamu, kterým bylo dosaženo celkového počtu 12 bodů, bylo pravomocně rozhodnuto tímto obecním úřadem podle § 123f odst. 3 cit. zák. č. 361/2000 Sb. o zamítnutí námitek řidiče, neboť je neshledal odůvodněnými. V důsledku toho, pokud pachatel řídí motorové vozidlo i poté, co mu bylo takto řidičské oprávnění odňato rozhodnutím příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností, naplňuje znaky trestného činu (přečinu) maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku.

III. Ustanovení § 419 trestního zákoníku se vztahuje nejen na trest, který byl uložen rozhodnutím, jež nabylo právní moci nejpozději dne 31. 12. 2009, ale také na trest uložený rozhodnutím učiněným do dne 31. 12. 2009, pokud později, tj. po 1. 1. 2010, nabylo právní moci.

Jestliže byl pachatel odsouzen za řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 180d tr. zák., pak vzhledem k dekriminalizaci tohoto činu trestním zákoníkem je třeba postupovat podle ustanovení § 419 trestního zákoníku, tj. rozhodnout o tom, že trest uložený za tento trestný čin (popř. jeho dosud nevykonaný zbytek) se nevykoná.

Aplikace ustanovení § 419 trestního zákoníku nevyžaduje, aby posuzovaný čin nenaplňoval zákonné znaky skutkové podstaty žádného trestného činu uvedeného ve zvláštní části nového trestního zákoníku. Proto se v tomto ustanovení předpokládaný postup při poměrném zkracování úhrnného nebo souhrnného trestu uplatní jak u vícečinného souběhu, tak u souběhu jednočinného [např. v případě úhrnného trestu uloženého před 1. 1. 2010 za trestné činy podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. a § 180d tr. zák., i když takový čin po 1. 1. 2010 zůstává trestným podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku].

IV. Trestnost krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák., za kterou byl před 1. 1. 2010 uložen trest, nelze v souvislosti s aplikací § 419 trestního zákoníku opírat o jiné předcházející odsouzení či potrestání v době rozhodné, než které je uvedeno ve skutkové větě výroku odsuzujícího rozsudku, jímž byl obviněný uznán vinným tímto trestným činem.

Jestliže předchozí odsouzení či potrestání je založeno odsuzujícím rozsudkem, jímž byl pachatel uznán vinným jen trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák., pak je namístě postupovat podle § 419 trestního zákoníku a rozhodnout o nevykonání či o poměrném zkrácení uloženého trestu (jeho dosud nevykonaného zbytku).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.10.2010

Spisová značka: Tpjn 302/2010

Číslo rozhodnutí: 1

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Časová působnost trestních zákonů, Krádež, Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání, Přechodná ustanovení, Řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění, Zánik nebezpečnosti činu pro společnost

Předpisy: § 16 odst. 1 tr. zák.
§ 171 odst. 1 písm. c) tr. zák.
§ 180d tr. zák.
§ 2 odst. 1 tr. zákoníku
§ 247 odst. 1 písm. e) tr. zák.
§ 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku
§ 419 tr. zákoníku
§ 65 tr. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

k otázce jednotné aplikace

> *– ustanovení o časové působnosti trestních zákonů při posuzování trestnosti skutku spáchaného před 1. lednem 2010 vykazujícího znaky trestných činů řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění a maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 171 odst. 1*

písm. c) tr. zák. a § 180d tr. zák. a trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku, a ustanovení § 65 tr. zák. o zániku nebezpečnosti trestného činu pro společnost v případech trestného činu řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 180d tr. zák.,

– posuzování trestnosti řízení motorového vozidla osobou, která není držitelem příslušného řidičského oprávnění, tj. zda a v jakých případech lze skutek, který před 1. 1. 2010 vykazoval zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 180d tr. zák., považovat za trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku,

– ustanovení § 419 trestního zákoníku v případě trestů uložených před 1. 1. 2010, a to ve vztahu k rozhodování o nevykonání trestu za trestný čin podle § 180d tr. zák,. a o poměrném zkrácení úhrnného nebo souhrnného trestu v případě souběhu trestného činu podle § 180d tr. zák. s jiným trestným činem,

– ustanovení § 419 trestního zákoníku ve vztahu k rozhodování o nevykonání trestu (popř. o jeho poměrném zkrácení) v případě odsouzení pro trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák.

I. Pro posouzení otázky, zda použití pozdějšího trestního zákona by bylo pro pachatele příznivější, je rozhodující celkový výsledek z hlediska trestnosti posuzovaného činu, jehož by bylo dosaženo při aplikaci zákona účinného v době spáchání činu a zákona pozdějšího. Jestliže okolnosti vztahující se ke spáchání činu a k osobě pachatele jsou stejně významné podle nové i dřívější trestně právní úpravy, pak pro závěr, který z posuzovaných trestních zákonů je ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 část věty za středníkem trestního zákoníku, resp. § 16 odst. 1 část věty za středníkem tr. zák. pro pachatele příznivější, je rozhodující srovnání trestních sazeb uvedených v posuzovaných zákonech a trestů, které lze na jejich základě uložit (srov. rozhodnutí pod č. 11/1991 Sb. rozh. tr.).

S ohledem na tyto zásady posuzování trestnosti činu je zřejmé, že v případě skutku spáchaného nejpozději dne 31. 12. 2009 a vykazujícího v jednočinném souběhu znaky trestných činů maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. a řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 180d tr. zák., posuzovaného po 1. 1. 2010, není pro pachatele příznivější jeho právní kvalifikace podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku o trestném činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání.

Takový skutek lze však po 1. 1. 2010 posoudit jen jako trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák., neboť jeho posouzení též jako trestného činu řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 180d tr. zák. již nepřichází v úvahu, a to s ohledem na aplikaci ustanovení § 65 tr. zák. o zániku nebezpečnosti činu pro společnost.

II. Za „odnětí příslušného oprávnění podle jiného právního předpisu“ ve smyslu § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku je třeba považovat i pozbytí řidičského oprávnění u řidiče, který v bodovém hodnocení dosáhl 12 bodů, a v důsledku toho mu bylo doručeno obecním úřadem obce s rozšířenou působností oznámení a výzva podle § 123c odst. 3 zák. č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, ve znění pozdějších předpisů, k odevzdání řidičského průkazu a mezinárodního řidičského průkazu, resp. v případě podání námitek proti provedenému záznamu, kterým bylo dosaženo celkového počtu 12 bodů, bylo pravomocně rozhodnuto tímto obecním úřadem podle § 123f odst. 3 cit. zák. č. 361/2000 Sb. o zamítnutí námitek řidiče, neboť je neshledal odůvodněné.

V důsledku toho, pokud pachatel řídí motorové vozidlo i poté, co mu bylo takto řidičské oprávnění odňato rozhodnutím příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností, naplňuje znaky trestného činu (přečinu) maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku.

III. Ustanovení § 419 trestního zákoníku se vztahuje nejen na trest, který byl uložen rozhodnutím, jež nabylo právní moci nejpozději dne 31. 12. 2009, ale také na trest uložený rozhodnutím učiněným do dne 31. 12. 2009, pokud později, tj. po 1. 1. 2010, nabylo právní moci.

Jestliže byl pachatel odsouzen za řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 180d tr. zák., pak vzhledem k dekriminalizaci tohoto činu trestním zákoníkem je třeba postupovat podle ustanovení § 419 trestního zákoníku, tj. rozhodnout o tom, že trest uložený za tento trestný čin (popř. jeho dosud nevykonaný zbytek) se nevykoná.

Aplikace ustanovení § 419 trestního zákoníku nevyžaduje, aby posuzovaný čin nenaplňoval zákonné znaky skutkové podstaty žádného trestného činu uvedeného ve zvláštní části nového trestního zákoníku. Proto se v tomto ustanovení předpokládaný postup při poměrném zkracování úhrnného nebo souhrnného trestu uplatní jak u vícečinného souběhu, tak u souběhu jednočinného [např. v případě úhrnného trestu uloženého před 1. 1. 2010 za trestné činy podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. a § 180d tr. zák., i když takový čin po 1. 1. 2010 zůstává trestným podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku].

IV. Trestnost krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák., za kterou byl před 1. 1. 2010 uložen trest, nelze v souvislosti s aplikací § 419 trestního zákoníku opírat o jiné předcházející odsouzení či potrestání v době rozhodné, než které je uvedeno ve skutkové větě výroku odsuzujícího rozsudku, jímž byl obviněný uznán vinným tímto trestným činem.

Jestliže předchozí odsouzení či potrestání je založeno odsuzujícím rozsudkem, jímž byl pachatel uznán vinným jen trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák., pak je namístě postupovat podle § 419 trestního zákoníku a rozhodnout o nevykonání či o poměrném zkrácení uloženého trestu (jeho dosud nevykonaného zbytku).

O d ů v o d n ě n í :

Předseda trestního kolegia Nejvyššího soudu České republiky (dále jen „Nejvyšší soud) podle § 21 odst. 1 zák. č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, a čl. 14 odst. 1 písm. f) Jednacího řádu Nejvyššího soudu navrhl, aby trestní kolegium Nejvyššího soudu zaujalo stanovisko k otázkám výše uvedeným pod body I. až IV.

Tento návrh učinil předseda trestního kolegia na základě podnětu místopředsedy Krajského soudu v Ostravě a místopředsedy Krajského soudu v Plzni, kteří upozornili na nejednotnou rozhodovací praxi, a rovněž tak i na základě doporučení evidenčního senátu Nejvyššího soudu. Nejednotnost rozhodovací praxe vyplynula též z vyžádaných rozhodnutí okresních a krajských soudů vztahujících se k posuzované problematice, přičemž bylo zjištěno, že rozdílně rozhodují jednotlivé senáty v rámci téhož okresního soudu, jakož i na úrovni téhož krajského soudu jako soudu odvolacího či stížnostního.

Trestní kolegium Nejvyššího soudu před zaujetím stanoviska vyžádalo podle § 21 odst. 3 zák. č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, vyjádření od Ministerstva spravedlnosti České republiky, Ministerstva vnitra České republiky, Nejvyššího státního zastupitelství, předsedů vrchních a krajských soudů, právnických fakult v Praze, v Brně, v Plzni a v

Olomouci, Institutu pro kriminologii a sociální prevenci, Ústavu státu a práva Akademie věd České republiky a České advokátní komory.

Poté, po zvážení všech výše citovaných vyjádření a v nich uvedených argumentů, zaujalo trestní kolegium Nejvyššího soudu k jednotlivým otázkám shora uvedené stanovisko.

ad I.) K otázce časové působnosti trestních zákonů ve smyslu posouzení, která právní úprava je příznivější pro pachatele, který se dopustil před 1. 1. 2010 skutku spočívajícího v tom, že řídil motorové vozidlo v době výkonu trestu či správní sankce zákazu činnosti, tj. zda takové jednání je třeba posoudit po 1. 1. 2010 podle dřívějšího trestního zákona jako jednočinný souběh trestných činů maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání a řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 171 odst. 1 písm. c) a § 180d tr. zák., nebo podle nového trestního zákoníku jen jako trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku lze rozdílnou aplikační praxi dokumentovat prostřednictvím následujících rozhodnutí:

Právní názor, podle něhož takové jednání je třeba posoudit po 1. 1. 2010 podle dřívějšího trestního zákona jako jednočinný souběh trestných činů podle § 171 odst. 1 písm. c) a § 180d tr. zák., neboť tato právní úprava je pro pachatele příznivější než v úvahu přicházející posouzení tohoto skutku podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku, zastává většina okresních a krajských soudů a je obsažen např. v usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 1. 2. 2010, sp. zn. 68 To 16/2010, podle kterého nový trestní zákoník není příznivější, i když řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění již není podle nové právní úpravy trestným činem, a to z toho důvodu, že za trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku je pachatel ohrožen přísnější trestní sazbou (přísnějším trestem). Shodný názor je obsažen v rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. 1. 2010, sp. zn. 10 To 494/2009. Stejný právní názor zastává též rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 16. 2. 2010, sp. zn. 4 To 94/2010.

Oproti tomu řada dalších rozhodnutí sice vychází z právního názoru, že právní úprava obsažená v dřívějším trestním zákoně je pro pachatele příznivější než právní úprava obsažená v novém trestním zákoníku, a to vzhledem k přísnějšímu trestu, který hrozí pachateli za trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku, nicméně na rozdíl od výše uvedených rozhodnutí, je v nich skutek posouzen pouze jako trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. a právní kvalifikace podle § 180d tr. zák. je vypuštěna s odůvodněním, že řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění již není podle nové právní úpravy trestné (např. rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 1. 2010, sp. zn. 11 To 2/2010, rozsudek Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 12. 1. 2010, sp. zn. 55 To 415/2009, rozsudek Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 3. 2. 2010, sp. zn. 1 T 207/2009). V tomto směru lze poukázat na v zásadě správný právní názor obsažený v již citovaném rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích, sp. zn. 4 To 94/2010, že při posuzování trestnosti činu nelze kombinovat dřívější a novou úpravu, tzn. nelze na základě dřívější úpravy skutek kvalifikovat jen podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. a nikoli též v jednočinném souběhu s trestným činem podle § 180d tr. zák. s tím, že nový trestní zákoník již tento trestný čin neobsahuje. Pokud se použije dřívější právní úprava (tj. úprava účinná v době spáchání činu) proto, že nový trestní zákoník není pro pachatele příznivější, pak současně nelze s odkazem na nový trestní zákoník odůvodnit posouzení takového skutku jen podle ustanovení § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák.

Právní názor, že výše uvedené jednání je třeba naopak posoudit jako trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku je vyjádřen v rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 26. 1. 2010, sp. zn. 7 To 208/2009, podle něhož je nová právní úprava příznivější vzhledem ke skutečnosti, že se projednávaný skutek posuzuje toliko

jako jeden trestný čin a nikoli jako souběh dvou trestných činů, což má vliv na úvahy o druhu a výši trestu, který muže být pachateli uložen. Krajský soud v této souvislosti především poukázal na vyloučení možnosti soudu přihlédnout k přitěžující okolnosti podle § 42 písm. n) trestního zákoníku, jakož i na vyloučení možnosti postupu podle § 43 trestního zákoníku v podobě kumulace trestů za sbíhající se trestné činy. Argumentuje dále i nemožností aplikace § 43 odst. 1 trestního zákoníku umožňujícího v případě vícečinného souběhu více trestných činů zpřísnit trestní sazbu. Právní názor, že nová právní úprava je pro pachatele příznivější, je obsažen i v rozsudku Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci, ze dne 5. 1. 2010, sp. zn. 2 To 354/2009, který v posuzovaném případě opírá svůj závěr o procesní zásadu zákazu reformace in peius, v jejímž důsledku je použití nového trestního zákoníku pro obžalovaného výhodnější, neboť „…trest mu bude ukládán za situace, kdy jeho jednání bude kvalifikováno pouze jako jeden trestný čin a je zde předpoklad, že uložený trest bude trestem mírnějším právě z tohoto důvodu.“ V daném případě pak odvolací soud k odvolání obžalovaného postupoval tak, že zrušil rozsudek okresního soudu v celém rozsahu a obžalovaného uznal nově vinným přečinem podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku.

Trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. se dopustí, kdo maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného státního orgánu tím, že vykonává činnost, která mu byla zakázána. Za tento čin zákon hrozí s účinností od 1. 1. 2009 uložením trestu odnětí svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem (do 31. 12. 2008 byl pachatel tohoto trestného činu ohrožen uložením trest odnětí svobody až na 6 měsíců nebo peněžitým trestem – viz novela provedená zák. č. 129/2008 Sb.).

Trestného činu řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 180d tr. zák. se dopustí, kdo řídí motorové vozidlo, ačkoliv není držitelem příslušného řidičského oprávnění podle zvláštního zákona /tj. podle § 81 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů/ a v tomto případě je pachatel ohrožen trestem odnětí svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.

Dále je třeba připomenout právní názor vyplývající z druhé právní věty Stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 24. 10. 2007, sp. zn. Tpjn 301/2007, (č. 2/2008 Sb. rozh. tr.) ohledně možného souběhu výše označených trestných činů: „Jestliže pachatel řídí motorové vozidlo, ačkoli není držitelem příslušného řidičského oprávnění podle zvláštního zákona (zák. č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů), a to v době, kdy mu bylo řízení motorových vozidel zakázáno pravomocným rozsudkem nebo rozhodnutím příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností v přestupkovém řízení, zpravidla naplňuje znaky trestných činů řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 180d tr. zák. a maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. spáchaných v jednočinném souběhu.“

Trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku se dopustí, kdo maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že vykonává činnost, která mu byla takovým rozhodnutím zakázána nebo pro kterou mu bylo odňato příslušné oprávnění podle zvláštního právního předpisu. Za tento trestný čin bude pachatel potrestán odnětím svobody až na tři léta.

Ustanovení o časové působnosti trestních zákonů obsažené v § 2 odst. 1 trestního zákoníku vyjadřuje zásadu, že trestnost činu se posuzuje podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán; podle pozdějšího zákona se posuzuje jen tehdy, jestliže to je pro pachatele příznivější. Obsahově naprosto shodně zní ustanovení § 16 odst. 1 tr. zák.

Předmětem stanoviska trestního kolegia je v tomto směru především řešení otázky, zda skutek

spáchaný před 1. lednem 2010 vykazující v jednočinném souběhu znaky trestných činů podle § 171 odst. 1 písm. c) a § 180d tr. zák. (viz výše citované stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu), o němž soudy rozhodují za účinnosti nového trestního zákoníku, se s ohledem na výše uvedené pravidlo o časové působnosti trestních zákonů posoudí podle právní úpravy účinné v době spáchání činu (tj. podle trestního zákona z roku 1961) anebo zda pozdější zákon (tj. trestní zákoník z roku 2009) je pro pachatele příznivější a skutek se tak posoudí jako přečin podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku.

Trestní kolegium Nejvyššího soudu se při řešení této otázky přiklonilo k názoru zastávanému většinou nižších soudů, tzn. že posouzení takového činu podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku není pro pachatele zpravidla příznivější a proto se na trestnost činu použije zákon účinný v době jeho spáchání a za této situace přichází v úvahu takový čin posoudit jako jednočinný souběh trestných činů maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání a řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 171 odst. 1 písm. c) a § 180d tr. zák.

V této souvislosti je nutno zdůraznit, že „činem“ se ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 trestního zákoníku a stejně tak i podle § 16 odst. 1 tr. zák. rozumí skutek, nikoliv jeho jednotlivé právní kvalifikace. V případě jednočinného souběhu je nutno jediný skutek posoudit pouze podle jednoho ze zvažovaných trestních zákonů. V tomto směru trestní kolegium Nejvyššího soudu neshledalo sebemenšího důvodu k odklonu od stabilní judikatury (srov. rozhodnutí pod č. 34/1952 Sb. rozh. tr. a č. 11/1962 Sb. rozh. tr.) a názorů respektované praxe (např. Šámal. P. a kol. Trestní zákoník. I. § 1 až 139. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 45). Nelze tak souhlasit s postupem těch soudů (např. Krajský soud v Hradci Králové, sp. zn. 11 To 2/2010, Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci, sp. zn. 55 To 415/2009), které sice dospěly k správnému závěru, že nový trestní zákoník není pro pachatele příznivější, avšak skutek při použití trestního zákona z roku 1961 přesto kvalifikovaly pouze jako trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. s tím, že s ohledem na současnou aplikaci nového trestního zákoníku nepřichází v úvahu jeho další kvalifikace též podle § 180d tr. zák. V tomto směru lze odkázat na již citovaný právní názor Krajského soudu v Českých Budějovicích (sp. zn. 4 To 94/2010), neboť ve vztahu k jedné právní kvalifikaci skutku nelze aplikovat trestní zákoník, a ve vztahu k druhé právní kvalifikaci dřívější trestní zákon. Při posuzování otázky, zda se ve věci použije nová či dřívější trestněprávní úprava je nutno zásadně postupovat vždy podle jednoho komplexu trestněprávních norem.

Rovněž tak se nelze ztotožnit s právním názorem (Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci, sp. zn. 2 To 354/2009) opírající příznivost nového trestního zákoníku o uplatňování procesní zásady zákazu reformace in peius. Příkaz retroaktivity pozdějšího zákona, protože pro pachatele příznivějšího, jakožto zásadu hmotného práva (§ 2 odst. 1 za středníkem trestního zákoníku), nelze v žádném případě opírat o procesní zásadu zákazu změny k horšímu. Zmíněný zákaz, tak jak jej aplikoval krajský soud, vycházel z toho, že odvolání podal jen obžalovaný, že k jeho odvolání nebylo možno zhoršit jeho postavení a že za této situace je pro něj příznivější posouzení skutku jen jako jediného trestného činu podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku.

Pro závěr o příznivosti nové úpravy ustanovení § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku oproti posouzení skutku podle § 171 odst. 1 písm. c) a § 180d tr. zák. Krajský soud v Ústí nad Labem (sp. zn. 7 To 208/2009) argumentuje především tím, že takový skutek vykazuje znaky toliko jednoho trestného činu a nikoliv souběhu dvou trestných činů, takže se pachateli nepřičítá přitěžující okolnost uvedená v ustanovení § 34 písm. k) tr. zák., resp. v § 42 písm. n) trestního zákoníku. Pachateli se přitom ukládá pouze samostatný trest, nikoliv trest úhrnný podle ustanovení § 43 odst. 1 trestního zákoníku s povinností jej uložit podle ustanovení vztahujícího se na nejpřísněji trestný čin a dále s možností vedle toho ukládat i jiné druhy trestů, je-li to odůvodněno povahou sbíhajících se trestných činů, a konečně krajský soud v této souvislosti na podporu svého názoru též zmínil možnost použití tohoto ustanovení o zvýšení horní hranice zákonné trestní sazby o jednu třetinu v

případě vícečinného souběhu většího počtu trestných činů. Proto má za to, že byť ustanovení § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku má přísnější trestní sazbu a nezakotvuje možnost uložení jiného alternativního samostatného trestu, tak výše uvedené skutečnosti svědčí ve prospěch použití nové právní úpravy. Dále pak poukázal i na stejné možnosti dřívější a nové úpravy, pokud jde např. o použití odklonů, upuštění od potrestání, podmínek pro uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody.

S právním názorem vysloveným ve výše uvedeném rozhodnutí krajského soudu nelze souhlasit. Tak předně, pokud se poukazuje na stejné možnosti dřívější a nové právní úpravy ohledně použití institutu upuštění od potrestání, odklonů atd., tak je třeba připomenout, že pokud srovnání obou trestněprávních norem vyústí v závěr, že není žádného rozdílu v posouzení trestnosti činu podle dřívější a nové úpravy, pak ale ani není žádný důvod pro aplikaci nového trestního zákona (nová právní úprava musí být pro pachatele příznivější – viz § 2 odst. 1 věta za středníkem trestního zákoníku) a trestnost činu se v takovém případě posoudí podle právní úpravy účinné v době spáchání činu, tj. podle trestního zákona z roku 1961. Nepatřičné je tvrzení o možnosti zvýšení horní hranice trestní sazby postupem předvídaným v ustanovení § 43 odst. 1 trestního zákoníku, neboť toto ustanovení se vztahuje pouze na případy většího počtu trestných činů spáchaných ve vícečinném souběhu, nikoli na souběh jednočinný. Navíc by to byl argument spíše v neprospěch nové právní úpravy, když dřívější právní úprava takové zvýšení neumožňuje. Z argumentace na podporu závěru o příznivosti nového trestního zákoníku tak zůstávají jen důvody spočívající v tom, že spáchání více trestných činů je přitěžující okolností uvedenou v § 34 písm. k) tr. zák. a v § 42 písm. n) trestního zákoníku a že uložení úhrnného trestu za více trestných činů je pro pachatele méně příznivé než uložení trestu samostatného za jediný trestný čin.

Trestní kolegium Nejvyššího soudu především zdůrazňuje, že kritéria pro závěr o příznivosti nového trestního zákoníku musí zohlednit všechny individuální zvláštnosti spáchaného trestného činu a jeho pachatele, a to s přihlédnutím ke stavu v době rozhodování. Soud přitom zkoumá tato kritéria z úřední povinnosti tak, aby mohl učinit odůvodněný závěr, zda použití nového trestního zákoníku není pro pachatele příznivější (srov. č. 32/1962 a č. 35/1962 Sb. rozh. tr.). Závěr o příznivosti toho či onoho trestního zákona sice nelze učinit pouze na podkladě srovnání trestních sazeb stanovených v obou zákonech na posuzovaný čin, rozhodný je ovšem „…výsledek srovnání trestů, které by byly při použití zákonů jako celků pachateli za konkrétních posuzovaných okolností uloženy.“ (srov. č. 11/1991 Sb. rozh. tr.)

Požadavek na porovnání příznivosti trestních zákonů je formulován v ustanovení § 2 odst. 1 věta za středníkem trestního zákoníku (a stejně tak v § 16 odst. 1 věta za středníkem tr. zák) na úrovni typové, přičemž rozhodující jsou nejen samotné znaky srovnávaných skutkových podstat jako podmínky trestní odpovědnosti, nýbrž i trestní sazby. Podmínkou pro použití této výjimky z časové působnosti trestních zákonů ve prospěch retroaktivity pro pachatele příznivějšího trestního zákona je vždy zjištění, že nový trestní zákoník je z hlediska posouzení trestnosti spáchaného činu pro pachatele příznivější než dřívější tr. zák. z roku 1961, za jehož účinnosti byl posuzovaný skutek spáchán, a to jak v rovině rozhodnutí o vině pachatele, tak v rovině ukládání trestů (trestních sankcí). Takový závěr je možno učinit až po celkovém zhodnocení všech podmínek a okolností vztahujících se k trestnosti činu.

Jen ta skutečnost, že soud při ukládání trestu v neprospěch pachatele přihlédne k tomu, že spáchal více trestných činů [§ 34 písm. k) tr. zák., § 42 písm. n) trestního zákoníku] a že mu za tyto trestné činy ukládá úhrnný trest není natolik významná, aby odůvodnila závěr o příznivosti nového trestního zákoníku a vedla k posouzení věci podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku. V případě existence srovnatelných okolností vztahujících se ke spáchanému činu a k osobě jeho pachatele přece jen nutno vzít do úvahy zásadnější skutečnost, totiž že v ustanovení § 337 odst. 1 trestního zákoníku je výrazně přísnější trestní sazba u trestu odnětí svobody (až 3 roky odnětí svobody) a navíc

bez uvedení mírnějšího alternativního druhu trestu. Naproti tomu v případě jednočinného souběhu trestných činů podle § 171 odst. 1 písm. c) a § 180d tr. zák. je pachatel ohrožen úhrnným trestem odnětí svobody, ale jen do výměry nanejvýš 2 roky (u skutku spáchaného po 1. 1. 2009 – předtím maximálně do výše jednoho roku odnětí svobody) a přitom zákon umožňuje též samostatné uložení trestu peněžitého, resp. trestu zákazu činnosti. Jestliže v konkrétním případě nelze učinit závěr o příznivosti nového trestního zákoníku při posuzování skutku spáchaného před 1. 1. 2010 vykazujícího v době jeho spáchání v jednočinného souběhu znaky skutkových podstat trestných činů podle § 171 odst. 1 písm. c) a § 180d tr. zák., pak je vyloučeno jeho posouzení jako trestného činu, resp. přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku.

Dále se v této souvislosti trestní kolegium Nejvyššího soudu zabývalo rozdílnou rozhodovací praxi k otázce možné aplikace ustanovení § 65 tr. zák. o zániku nebezpečnosti trestného činu pro společnost v případech posuzování trestnosti trestného činu řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 180d tr. zák. po 1. lednu 2010 (srov. např. rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 1. 2010, sp. zn. 4 To 303/2009, a ze dne 11. 1. 2010, sp. zn. 6 To 19/2010, a Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 16. 2. 2010, sp. zn. 4 To 94/2010).

Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ve věci, sp. zn. 4 To 303/2009, byl obžalovaný podle § 226 písm. e) tr. ř. zproštěn obžaloby mj. pro dva trestné činy řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 180d tr zák., neboť trestnost činu zanikla. Zánik trestnosti pak Krajský soud v Ostravě opřel o ustanovení § 65 tr. zák. o zániku nebezpečnosti činu pro společnost v důsledku změny situace, k níž došlo nabytím účinnosti nového trestního zákoníku, podle něhož tento trestný čin přestal být trestným. V podstatě shodný názor na aplikaci § 65 tr. zák. je zastáván i v rozsudku téhož soudu ve věci sp. zn. 6 To 19/2010.

Naproti tomu opačný názor na možnou aplikaci § 65 tr. zák. o zániku nebezpečnosti činu pro společnost ve vztahu k trestnému činu řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 180d tr. zák. je obsažen v rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ve věci sp. zn. 4 To 94/2010, kterým krajský soud zrušil rozhodnutí Okresního soudu v Českých Budějovicích, jenž při posuzování skutku naplňujícího znaky trestných činů podle § 180d tr. zák. a podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. vypustil první zmíněnou právní kvalifikaci. Podle názoru krajského soudu vypuštění právní kvalifikace trestného činu podle § 180d tr. zák. nemůže obstát ani z hlediska § 65 tr. zák., neboť zmíněné ustanovení míří na změnu skutkových okolností a nikoli na změnu právní úpravy. Dojde-li k takovým sociálně politickým změnám poměrů, že zanikne typová společenská nebezpečnost určitého jednání, což se projeví změnou příslušné hmotně právní normy, neuplatní se ustanovení § 65 tr. zák., nýbrž jde o aplikaci ustanovení, které upravuje její časovou působnost.

Zánik trestnosti činu podle ustanovení § 65 tr. zák. předpokládá, že vzhledem ke změně konkrétní situace anebo vzhledem k osobě konkrétního pachatele pominula konkrétní nebezpečnost činu pro společnost. Aplikace postupu podle ustanovení § 65 tr. zák. je tedy podmíněna změnou konkrétní společenské nebezpečnosti činu v době jeho spáchání a v době jeho posuzování (rozhodování o něm), aniž se mezitím změnil sám trestní zákon. Zásadně tedy platí, že „Ustanovení § 65 tr. zák. o zániku nebezpečnosti trestného činu pro společnost lze aplikovat pouze ve vztahu k tzv. konkrétní nebezpečnosti činu pro společnost, jejíž stupeň se určuje podle hledisek stanovených v § 3 odst. 4 tr. zák., a nikoli ve vztahu k tzv. typové nebezpečnosti, která je vyjádřena ve formálních znacích trestného činu. O zánik tzv. typové nebezpečnosti jde v případě, kdy trestnost činu zanikla vzhledem k takové změně právního řádu, při které čin nadále nevykazuje formální znaky trestného činu. V takovém případě je třeba aplikovat ustanovení § 16 odst. 1 tr. zák.“ – viz rozhodnutí č. 41/1998-I. Sb. rozh. tr. Z uvedeného vyplývá, že pokud nový trestní zákoník čin spáchaný před jeho účinností již nepokládá za trestný, pak s ohledem na zásady posuzování časové působnosti trestních zákonů (srov. § 2 odst. 1 věta za středníkem trestního zákoníku a § 16 odst. 1 věta za středníkem tr. zák.) se změna právní úpravy ve prospěch pachatele promítne v tom, že takový čin je beztrestným.

Trestní kolegium Nejvyššího soudu nezpochybňuje výše uvedené zásady aplikace a vzájemného vztahu ustanovení o zániku trestnosti činu podle § 65 tr. zák. a ustanovení o zpětné retroaktivitě pozdějšího zákona proto, že je pro pachatele příznivější podle § 2 odst. 1 část věty za středníkem trestního zákoníku. I v odborné literatuře se připouští, že ve vztahu k ustanovení § 16 odst. 1 tr. zák. (resp. § 2 odst. 1 trestního zákoníku) se může podpůrně uplatnit ustanovení § 65 tr. zák. (Šámal, P., Púry, F., Rizman, S. Trestní zákon. Komentář. I. díl, 6., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 578-579).

K tomuto názoru se přiklonila i některá připomínková místa. Např. Krajský soud v Plzni vyjádřil názor, podle něhož „…ustanovení § 65 odst. 1 trestního zákona o zániku nebezpečnosti trestného činu pro společnost je obecně vnímáno jako podpůrné právě ve vztahu k ustanovení o časové působnosti“ a „…ustanovení § 16 trestního zákona reagovalo spíše na dílčí změny, tedy novelizaci předchozí zákonné úpravy a nadále trestní zákon vycházel z materiálního, resp. formálně materiálního pojetí, zatímco trestní zákoník vychází z formální definice trestného činu a je tedy normou kvalitativně jinou,…“ a že „…výklad upřednostňující použití ustanovení o časové působnosti zcela neřeší situaci, kdy skutek byl spáchán za účinnosti předchozího zákona a jednáním obviněného byly v jednočinném souběhu naplněny znaky více skutkových podstat trestného činu, z nichž ohledně jedné z nich zákonodárce v nové zákonné úpravě zpřísnil trestní sazbu, oproti tomu druhou ze zvláštní části zcela vypustil s tím, že nejde o trestný čin…“

Obdobný závěr vyplývá i ze stanoviska Obvodního soudu pro Prahu 2, v němž se mimo jiné poukazuje na potřebu soudní praxe vyrovnat se „…s nelogičností plynoucí ze skutečnosti, že zákonodárce nechce dále určitá jednání postihovat jako trestné činy tresty, nicméně nezruší trestnost takových jednání ihned, ale s odkladem dokonce i několika měsíců.“ Na základě toho se pak dovozuje, že „…došlo k významné změně sociálně politických poměrů, jakož i ke změně podmínek a jiných okolností ovlivňujících hodnocení významu chráněných společenských zájmů, které byly činem porušeny nebo ohroženy, jak se obvykle vykládá termín „změna situace“ užitý v § 65 tr. zákona.“

Trestní kolegium Nejvyššího soudu se s těmito názory ztotožňuje a v této souvislosti poukazuje na zcela výjimečnou situaci vyplývající z přijetí nové právní úpravy, kterou se téměř po padesáti letech mění trestní zákon. Přitom nový trestní zákoník (zákon č. 40/2009 Sb.) byl schválen již dne 8. 1. 2009 a dne 9. 2. 2009 nabyl platnosti. Zákonodárce v něm zřetelně vyjádřil záměr nekriminalizovat jednání spočívající v řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění vypuštěním dřívějšího ustanovení § 180d tr. zák. Trestnost tohoto činu byla zrušena až dnem účinnosti nové úpravy (tj. 1. 1. 2010), přičemž poměrně dlouhá doba legisvakance zejména vyplývala z toho, že byla přijata nová komplexní úprava trestního práva hmotného, nikoliv snad z toho, že by jednání vykazující znaky posuzovaného trestného činu podle § 180d tr. zák. bylo nutné i v tomto období trestně postihovat. Proto lze pokládat za správný postup soudů, které při výjimečném subsidiárním užití ustanovení § 65 tr. zák. a v souladu s principem ultima ratio a subsidiarity trestní represe skutek spočívající v řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění nepokládaly za trestný čin podle § 180d tr. zák., a to i v případech, kdy se jednalo o jednočinný souběh trestných činů podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. a § 180d tr. zák.

Na základě toho dospělo trestní kolegium Nejvyššího soudu k právnímu názoru vyjádřenému v bodě I.) tohoto stanoviska.

ad II.) Rozdílné posuzování se týká zejména řidiče, který v bodovém hodnocení dosáhl 12 bodů, a v důsledku toho mu bylo doručeno obecním úřadem s rozšířenou působností oznámení a výzva podle § 123c odst. 3 zák. č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, ve znění pozdějších předpisů, k odevzdání řidičského průkazu a mezinárodního řidičského průkazu (tzv. vybodovaného řidiče).

Rozdílnou rozhodovací praxi v této otázce lze dokumentovat zejména na následujících rozhodnutích:

Podle usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 4. 1. 2010, sp. zn. 8 To 429/2009, je trestnost jednání, při němž někdo řídí motorové vozidlo, ač není držitelem řidičského oprávnění, podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku vázána na existenci rozhodnutí. Příslušný obecní úřad však podle § 123c odst. 3 zákona č. 361/2000 Sb. pouze oznámí řidiči, že dosáhl dvanácti bodů a vyzve jej k odevzdání řidičského průkazu, avšak žádné rozhodnutí nevydává. V řízení motorového vozidla řidičem, který pozbyl řidičského oprávnění dosažením 12 bodů proto nelze spatřovat trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku.

Shodný názor je obsažen i v usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 3. 2. 2010, sp. zn. 14 To 26/2010, podle něhož v případě řízení motorového vozidla po dosažení 12 bodů nelze vyvozovat trestní odpovědnost podle ustanovení § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku, neboť nejde o rozhodnutí, ale o naprosto odlišný procesní postup spočívající pouze v oznámení o dosažení plného počtu bodů a o výzvu k odevzdání řidičského oprávnění. Pojem rozhodnutí nelze vykládat šířeji v naznačeném směru, neboť by se jednalo o nepřípustný rozšiřující výklad trestnosti. Stejné závěry vyplývají např. z usnesení Okresního soudu Plzeň-město ze dne 12. 1. 2010, sp. zn. 7 T 69/2009, a Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 27. 1. 2010, sp. zn. 1 T 6/2010. K problematice trestnosti takového činu se vyjadřuje Krajský soud v Ústí nad Labem, jenž v usnesení ze dne 1. 2. 2010, sp. zn. 6 To 29/2010, vyjádřil názor, že řízení motorového vozidla tzv. vybodovaným řidičem není trestným činem podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku, nýbrž jde o přestupek podle § 22 odst. 1 písm. e) bod 1., zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, a opačný názor označil za nepřípustné rozšiřování podmínek trestní odpovědnosti v rozporu se zásadou subsidiarity trestní represe.

Opačný názor, pokud jde o posuzování řízení motorového vozidla řidičem, který pozbyl řidičského oprávnění v důsledku dosažení 12 bodů v bodovém hodnocení, je zřejmý z rozhodovací praxe Krajského soudu v Brně, podle jehož názoru je takové jednání nadále trestné podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku. Např. podle usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 9. 2. 2010, sp. zn. 4 To 56/2010, samo oznámení příslušného obecního úřadu o skutečnosti, že pachatel pozbyl řidičské oprávnění v důsledku dosažení dvanácti bodů, sice povahu rozhodnutí nemá, avšak představuje výsledek několika předchozích rozhodnutí, v důsledku kterých pachatel mj. „dostává“ body a je proveden záznam do registru řidičů. Proto lze mít za to, že jednání pachatele, který přišel o řidičské oprávnění z důvodu dosažení 12 trestných bodů, je možno po 1. 1. 2010 postihnout podle nového trestního zákoníku jako přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku. Shodný názor je obsažen i v usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 27. 1. 2010, sp. zn. 3 To 40/2010. V usnesení téhož soudu ze dne 13. 1. 2010, sp. zn. 5 To 549/2008, je vyjádřen názor, že oznámení o dosažení 12 bodů se považuje za rozhodnutí „sui generis“, které lze subsumovat pod rozhodnutí ve smyslu § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku. V usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 27. 1. 2010, sp. zn. 12 To 27/2010, se zastává názor, podle něhož je vyrozumění řidiče o dosažení hranice 12 bodů třeba považovat za obdobu odnětí příslušného oprávnění podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku. Stejný právní názor, tj. že řízení motorového vozidla tzv. vybodovaným řidičem zůstává i po 1. lednu 2010 trestné, neboť jej lze posoudit podle ustanovení § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku, pak zastávají i některé další soudy, jako např. Krajský soud v Ostravě (sp. zn. 6 To 19/2010), Krajský soud v Hradci Králové (sp. zn. 10 To 44/2010).

Trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku se dopustí, kdo maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že vykonává činnost, která mu byla takovým rozhodnutím zakázána nebo pro kterou mu bylo odňato příslušné oprávnění podle zvláštního právního předpisu. Objektem tohoto trestného činu je zájem na řádném výkonu rozhodnutí soudů a dalších orgánů veřejné moci, a to v

tomto konkrétním případě na výkonu rozhodnutí, jimiž byla určitá činnost zakázána nebo bylo odňato oprávnění k jejímu výkonu.

Jak vyplývá z toho, co bylo shora uvedeno, byla zjištěna rozdílná praxe soudů ohledně výkladu pojmů „rozhodnutí“ a „odnětí příslušného oprávnění podle jiného právního předpisu“.

V soudní praxi není sporu o tom, že za odnětí řidičského oprávnění ve smyslu § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku se považuje odnětí řidičského průkazu podle 94 odst. 1 již cit. zákona č. 361/2000 Sb., podle něhož příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností řidičské oprávnění odejme

a) jestliže držitel řidičského oprávnění pozbyl zcela zdravotní způsobilost,

b) jestliže držitel řidičského oprávnění pozbyl zcela odbornou způsobilost.

Z ustanovení § 129 odst. 3 tohoto zákona vyplývá, že odnětí řidičského oprávnění má formu rozhodnutí příslušného obecního úřadu, neboť lze proti němu podat odvolání, i když toto nemá odkladný účinek.

Naproti tomu, jak lze dovodit ze shora uvedených rozhodnutí, je v soudní praxi sporné, zda za rozhodnutí o „odnětí příslušného oprávnění podle jiného právního předpisu“ ve smyslu § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku je třeba považovat i pozbytí řidičského oprávnění u řidiče, který v bodovém hodnocení dosáhl 12 bodů, a v důsledku toho mu byla doručena obecním úřadem s rozšířenou působností výzva podle § 123c odst. 3 zák. č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, ve znění pozdějších předpisů, k odevzdání řidičského průkazu a mezinárodního řidičského průkazu.

Důležité je především zdůraznit, že podle § 123a odst. 1 zák. č. 361/2000 Sb. se bodovým hodnocením zajišťuje sledování opakovaného páchání přestupků nebo trestných činů, spáchaných porušením vybraných povinností stanovených předpisy o provozu na pozemních komunikacích řidičem motorového vozidla, nebo že se řidič porušování těchto povinností nedopouští. Přehled jednání spočívajícího v porušení vybraných povinností stanovených předpisy o provozu na pozemních komunikacích a počet bodů za tato jednání je stanoven v příloze k cit. zákonu č. 361/2000 Sb.

K charakteristice bodového systému je možno poukázat na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 12. 2009, sp. zn. 2 As 19/2009, z kterého lze odcitovat: „Smysl a účel zvedení tohoto institutu do českého právního řádu lze vysledovat z Důvodové zprávy k Vládnímu návrhu zákona …, ze které se podává, že … Účelem systému je zejména postihovat recidivu páchání přestupků proti bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích. (…) Dostatečný preventivní účinek má pouze hrozba ztráty řidičského oprávnění. Bodový systém pak představuje administrativní postup, kterým se hodnotí závažnost spáchaných přestupků, a který v tento důsledek může vyústit. S touto charakteristikou předmětného bodového systému se Nejvyšší správní soud zcela ztotožňuje. Zavedení systému bodového hodnocení vskutku nelze chápat jako nepřípustné ukládání dvojího trestu; jedná se o specifické preventivní opatření, které má přispět k pozitivní motivaci řidičů k dodržování předpisů o provozu na pozemních komunikacích a k eliminaci těch řidičů, kteří se dlouhodobě a opakovaně porušování těchto předpisů dopouští. Tento institut má přispět k zajištění bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích, neboť možnost pozbytí řidičského oprávnění působí na řidiče preventivně nápravně, a to zejména hrozbou dosažení dvanácti bodů. Bodovým hodnocením dochází k průběžnému sledování kázně toho kterého řidiče, přičemž důsledkem jeho opakovaného porušování předpisů o provozu na pozemních komunikacích, za které mu jsou ukládány sankce v přestupkovém řízení či tresty v trestním řízení, může být právě pozbytí řidičského oprávnění v případě dosažení dvanácti bodů.“

Ohledně povahy institutu „pozbytí řidičského oprávnění v případě dosažení dvanácti bodů“ se v

převážné části správněprávní literatury uvádí, že „… body samy o sobě nejsou sankcí za přestupek nebo trestný čin, jsou pouze administrativním opatřením ohodnocujícím prostřednictvím stanoveného počtu bodů za konkrétní přestupek nebo trestný čin vliv spáchaného přestupku nebo trestného činu na celkovou bezpečnost silničního provozu. Až při dosažení zákonem stanoveného limitu počtu bodů zákon stanovuje pro řidiče samostatnou sankci. V praxi to znamená, že za spáchaný přestupek nebo trestný čin bude řidiči uložena sankce podle zákona o přestupcích, případně trest za spáchaný trestný čin a zároveň, půjde-li o vybraný přestupek nebo trestný čin spadající do systému bodového hodnocení, mu bude zaznamenán zákonem stanovený počet bodů. Řidič, který dosáhl stanovený limit počtu bodů je sankcionován přímo ze zákona ztrátou řidičského oprávnění a řidičského průkazu. Řidič může řidičské oprávnění znovu získat pouze uplynutím jednoroční lhůty a tím, že se povinně podrobí přezkoušení z odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel.“ (Kovalčíková, D., Štandera, J. Zákon o provozu na pozemních komunikacích. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 347). Z toho vyplývá, že „pozbytí řidičského oprávnění podle § 123c odst. 1 zák. č. 361/2000 Sb. je považováno za „samostatnou sankci“ navazující na dosažení zákonem stanoveného limitu počtu bodů. V souladu s tímto názorem je i správněprávní judikatura, např. v rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 16. 1. 2009, č. j. 30 Ca 174/2008-25, se uvádí: „Pozbytí řidičského oprávnění podle § 123c odst. 1 zák. č. 361/2000 Sb. je sankcí za opakované páchání přestupků sui generis za speciální recidivu. Nejedná se tak o trest za původní (předchozí) jednotlivá protiprávní jednání a proto ani nemůže jít o opakovaný postih ve smyslu čl. 4 bodu 1. Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, kterou je Česká republika vázána ….“.

Podle § 123b odst. 1 zák. č. 361/2000 Sb. se řidiči motorového vozidla, kterému byla příslušným orgánem uložena sankce za přestupek, sankce za jednání vojáka označené za přestupek ve zvláštním právním předpise, nebo mu byl uložen kázeňský trest za jednání mající znaky přestupku anebo mu byl soudem uložen trest za trestný čin, a přestupek, jednání vojáka označené za přestupek ve zvláštním právním předpise, a jednání mající znaky přestupku anebo trestný čin, spáchal jednáním zařazeným do bodového hodnocení, zaznamená v registru řidičů stanovený počet bodů. Záznam v registru řidičů provede příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností ke dni uložení pokuty za přestupek v blokovém řízení nebo ke dni nabytí právní moci rozhodnutí o uložení sankce za přestupek, rozhodnutí o uložení sankce za jednání vojáka označené za přestupek ve zvláštním právním předpise, rozhodnutí o uložení kázeňského trestu za jednání mající znaky přestupku anebo rozhodnutí, kterým se ukládá trest za trestný čin, a to nejpozději do 5 pracovních dnů ode dne, kdy mu bylo doručeno

a) oznámení o uložení pokuty za přestupek v blokovém řízení,

b) rozhodnutí o uložení sankce za přestupek, rozhodnutí o uložení sankce za jednání vojáka označené za přestupek ve zvláštním právním předpise anebo rozhodnutí o uložení kázeňského trestu za jednání mající znaky přestupku, nebo

c) rozhodnutí, kterým byl uložen trest za trestný čin.

Podle § 123c odst. 3 zák. č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, ve znění pozdějších předpisů, platí, že „Příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností při provedení záznamu bodů, kterým řidič dosáhl celkového počtu 12 bodů, neprodleně písemně oznámí tuto skutečnost řidiči a vyzve jej k odevzdání řidičského průkazu a mezinárodního řidičského průkazu nejpozději do 5 pracovních dnů ode dne doručení tohoto oznámení. Řidič pozbývá řidičské oprávnění uplynutím 5 pracovních dnů ode dne, v němž mu bylo toto oznámení doručeno.” Řidič, který pozbyl odbornou způsobilost podle § 123c odst. 3 zák. č. 361/2000 Sb., je povinen tam uvedenou výzvu splnit (srov. § 123c odst. 5 zák. č. 361/2000 Sb.).

Z uvedených ustanovení zákona o silničním provozu vyplývá, že v případě udělování a zaznamenávání bodů v registru řidičů, jde o bezprostřední zákonný důsledek rozhodnutí o uložení sankce za trestný čin, za přestupek nebo za jednání vojáka označené za přestupek ve zvláštním právním předpise, jestliže byly spáchány jednáním zařazeným do bodového hodnocení, což přímo vyplývá i z citovaného ustanovení § 123b odst. 1 zák. č. 361/2000 Sb.

Jak lze dovodit ze shora uvedených rozhodnutí, problém spočívá v tom, že ustanovení § 337 odst. 1 trestního zákoníku požaduje, aby se tak stalo „rozhodnutím", zatímco citovaný jiný právní předpis (tj. zákon o silničním provozu) používá pojmy „oznámení" a „výzva". První skupina rozhodnutí vychází z názoru, že uvedené oznámení a výzva k odevzdání řidičského průkazu a mezinárodního řidičského průkazu rozhodnutím není, a proto k naplnění předmětné skutkové podstaty nestačí. Podpůrně je někdy argumentováno tím, že podle § 123c odst. 3 zák. č. 361/2000 Sb. řidič své řidičské oprávnění pouze pozbývá, ale není mu odňato, když odnětí upravuje zákon o silničním provozu pouze v případě ztráty zdravotní či odborné způsobilosti (srov. § 94 odst. 1 zák. č. 361/2000 Sb.). Proto podle těchto názorů nelze považovat pozbytí řidičského oprávnění za zákaz činnosti či odnětí oprávnění (srov. např. Kučerová, H. Dopravní přestupky v praxi. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: Linde, a. s., 2006, s. 123), a tedy nebyla naplněna ani podmínka „odnětí příslušného oprávnění podle jiného právního předpisu" (tato argumentace však není ani ve správněprávní literatuře považována za nespornou, když odlišný názor je např. obsažen v publikaci Leitner, M., Lukášek, V. Bezpečnost silničního provozu, Praha: Eurounion, s. r. o., 2006, s. 227).

Argument spočívající v tom, že není vydáváno žádné rozhodnutí, jehož výkon by mohl být mařen, neobstojí především proto, že ve věci je (resp. může být) vydáno i několik předchozích rozhodnutí o uložení sankce za trestný čin, za přestupek nebo za jednání vojáka označené za přestupek nebo mající znaky přestupku. Jsou tedy vydávána rozhodnutí o jednotlivých přestupcích proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu na pozemních komunikacích, za jednání vojáka označené za přestupek ve zvláštním právním předpise anebo o trestných činech, na jejichž základě jsou body zapisovány a po dosažení dvanácti bodů řidič pozbývá ze zákona řidičského oprávnění. Dosažení dvanácti bodů a s tím spojené oznámení je řidiči doručováno společně s výzvou k odevzdání řidičského průkazu do 5 pracovních dnů ode dne doručení tohoto oznámení. Řidič pozbývá řidičské oprávnění uplynutím 5 pracovních dnů ode dne, v němž mu bylo toto oznámení doručeno (§ 123c odst. 3 zák. č. 361/2000 Sb.).

Nesouhlasí-li řidič s provedeným záznamem bodů v registru řidičů, může podle § 123f odst. 1 zák. č. 361/2000 Sb. podat písemně proti provedení záznamu námitky obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností příslušnému k provádění záznamu. Shledá-li obecní úřad námitky oprávněné, nejpozději do 10 pracovních dnů ode dne, kdy mu byly námitky doručeny, provede opravu záznamu o dosaženém počtu stanovených bodů v registru řidičů a neprodleně písemně vyrozumí o provedené opravě záznamu řidiče. Dojde-li příslušný obecní úřad k závěru, že námitky řidiče jsou neodůvodněné, rozhodnutím námitky zamítne a provedený záznam potvrdí (srov. § 123f odst. 2, 3 zák. č. 361/2000 Sb.). Podání námitek má ve smyslu § 123f odst. 4 zák. č. 361/2000 Sb. efekt přerušení shora uvedené lhůty pěti pracovních dnů po níž pozbývá řidič řidičské oprávnění a tímto opravným prostředkem dosahuje řidič odkladného účinku zápisu.

Toto potvrzující rozhodnutí o námitkách je nepochybně správním rozhodnutím, které je možno napadnout i správní žalobou podle § 65 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů, neboť zasahuje do práva fyzické osoby řídit motorové vozidlo, a navíc je jako rozhodnutí označeno výslovně v § 123f odst. 3 zák. č. 361/2000 Sb. Pokud řidič námitky nepodá, ze zákona po uplynutí lhůty 5 pracovních dnů pozbývá řidičské oprávnění.

V souvislosti s řešením základní otázky, zda takový řidič, kterému byla doručena v souvislosti s oznámením výzva podle § 123c odst. 3 zák. č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, ve znění pozdějších

předpisů, k odevzdání řidičského průkazu a mezinárodního řidičského průkazu, maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že vykonává činnost, pro kterou mu bylo odňato příslušné oprávnění podle jiného právního předpisu, je třeba zabývat se tím, co se rozumí rozhodnutím ve smyslu § 337 odst. 1 trestního zákoníku, ale i podle jiných právních předpisů, neboť s ohledem na zásadu jednoty právního řádu je nutné, nevyplývá-li z předmětného zákona jinak, vykládat právní pojmy stejným způsobem, čímž je dosahováno větší předvídatelnosti práva (srov. nález Ústavního soudu ze dne 15. února 2007, sp. zn. Pl. ÚS 77/06, zejm. odst. 45; vyhlášen pod č. 37/2007 Sb., publikován ve sv. 44 pod č. 30/2007 Sb. nál. a usn. ÚS).

Vzhledem k tomu, že zákon č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, ve znění pozdějších předpisů, je předpisem správní povahy, je třeba při výkladu pojmu rozhodnutí vyjít především ze správněprávní teorie a judikatury. Individuální právní akt – rozhodnutí, lze chápat buď formálně nebo materiálně. Formální pojetí chápe jako rozhodnutí pouze právní akt, který je takto přímo označen. Materiální pojetí chápe rozhodnutí jako individuální právní akt, který zakládá, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo jímž se v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá (viz znění § 9 a § 67 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů; dále jen „správní řád“). Obdobně vymezuje pojem rozhodnutí i § 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů; (dále jen „soudní řád správní“), podle kterého se jím rozumí úkon správního orgánu, jímž se zakládají, mění, ruší nebo závazně určují subjektivní veřejná (§ 2 soudního řádu správního) práva nebo povinnosti (rozhodnutí konstitutivní i deklaratorní). Z pojmu „úkon“ se v uznávané literatuře dovozuje, že to, zda určitý úkon je rozhodnutím, závisí v prvé řadě na obsahu úkonu (správní orgán jím projevuje vůli založit právo nebo povinnost atd.) a teprve v druhé řadě na formě úkonu (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 28. srpna 2002, sp. zn. IV. ÚS 233/02; publikováno ve sv. 27 pod č. 30/2002 Sb. nál. a usn. ÚS). Obecně se rozhodnutím rozumí individuální správní akt, tedy jakékoli rozhodnutí o právech a povinnostech osob (srov. např. § 9, § 67 správního řádu – zákona č. 500/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Rozhodnutím tedy může být i úkon neformální (pouhý dopis), který třeba ani nevznikl procesním postupem, není předepsaným způsobem označen a nemá předepsané formální náležitosti (srov. Hendrych, D. a kol. Správní právo. Obecná část. 6. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 374 a 551). V současné době již nejen judikatura správních soudů a Ústavního soudu, ale i výklad správního řádu v uznávané literatuře jednoznačně preferují materiální pojetí rozhodnutí. „Při posuzování toho, zda konkrétní úkon správního orgánu předpokládaný ve zvláštním zákoně má mít podle správního řádu povahu rozhodnutí, je tedy třeba přihlížet nejen k tomu, jak takový úkon onen zvláštní zákon formálně označuje, ale (především) k tomu, zda takový úkon splňuje obsahové charakteristiky správního rozhodnutí vyplývající z § 67 odst. 1 správního řádu, resp. § 9 správního řádu …“ (Vedral, J. Správní řád. Komentář. 1. vydání. Praha : Polygon, 2006, s. 396). Lze tedy shrnout, že pojem „rozhodnutí“ je třeba chápat jako jakýkoli individuální právní akt vydaný orgánem veřejné moci z pozice jeho vrchnostenského postavení“ (Filip, J., Holländer, P., Šimíček, V. Zákon o Ústavním soudu. Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 495).

Ve světle tohoto výkladu pojmu „rozhodnutí“ nevzniká pochybnost, že negativní rozhodnutí o námitkách podaných podle § 123f odst. 1 zák. č. 361/2000 Sb. (srov. § 123f odst. 3 zák. č. 361/2000 Sb.), je rozhodnutím, a to nejen po formální stránce, neboť obsahuje náležitosti rozhodnutí podle § 68 a § 69 správního řádu, ale i po stránce materiální, protože v jeho důsledku ztrácí řidič oprávnění řídit motorové vozidlo. To odráží i možnost podat proti tomuto rozhodnutí odvolání a posléze i správní žalobu. Stejně vyznívá i judikatura Nejvyššího správního soudu např. rozsudek ze dne 6. 8. 2009, sp. zn. 9 As 96/2008 nebo rozsudek ze dne 15. 7. 2010, sp. zn. 5 As 26/2010.

Složitější situace vzniká, jestliže se řidič proti záznamu dvanácti bodů, a tím ztrátě řidičského oprávnění, nijak nebrání, a zůstává zde pouze oznámení o dosažení hranice dvanácti bodů a výzva k odevzdání řidičského průkazu a mezinárodního řidičského průkazu nejpozději do 5 pracovních dnů

ode dne doručení tohoto oznámení. Obecně se rozhodnutími správních orgánů rozumí, jak již bylo vyloženo shora, rozhodnutí vydaná jimi ve správním řízení, jakož i další rozhodnutí, která zakládají, mění nebo ruší oprávnění a povinnosti fyzických nebo právnických osob. Není důležité, jak je akt správního orgánu označen (rozhodnutí, jmenování, udělení, opatření, dohoda, usnesení, výměr, rozkaz, zřízení, výnos, potvrzení, oběžník, upozornění, výzva, příkaz, výpověď, oznámení, souhlas, stvrzenka, výmaz a jiné). Podstatné je, zda správní úřad takovým aktem autoritativním a právní moci schopným způsobem zasáhl do právní sféry dotčené osoby, tj. že tímto rozhodnutím došlo ke vzniku, změně nebo zániku oprávnění a povinností fyzické nebo právnické osoby. Vždy je rozhodující věcný obsah aktu a nikoli jeho formální označení (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 6. ledna 1997, sp. zn. III. ÚS 16/96, publikované ve sv. 7 pod č. 1/1997 Sb. nál. a usn. ÚS; srov. i nález ze dne 30. listopadu 1995, sp. zn. III. ÚS 62/95, publikovaný ve sv. 4 pod č. 781995 Sb. nál. a usn. ÚS). Z další judikatury Ústavního soudu lze odkázat například na nález ze dne 19. března 2002, sp. zn. I. ÚS 448/2000, který považoval za rozhodnutí materiální povahy výzvu celního orgánu k zaplacení nedoplatku (publikováno ve sv. 25 pod č. 34/2002 Sb. nál. a usn. ÚS). Podobně se vyjadřuje i usnesení Ústavního soudu ze dne 23. 4. 2003, sp. zn. II. ÚS 801/02. Je tedy možno uzavřít, že Ústavní soud ve své judikatuře vychází z toho, že pojem „rozhodnutí" je označením technickým, a že je třeba k němu vždy přistupovat z hlediska jeho obsahu, a nikoli formy. Není rozhodující, jak správní orgán svůj akt označil nebo zda případně věc vyřídil toliko neformálním přípisem (či formálně nedokonalým rozhodnutím, např. bez odůvodnění či poučení o opravném prostředku) v domnění, že není jeho povinností vydat rozhodnutí v určité procesní formě (usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 8. 2002, sp. zn. IV. ÚS 233/02, publikované ve sv. 27 pod č. 30/2002 Sb. nál. a usn. ÚS).

Ze stejného materiálního pojetí vychází ve své judikatuře i Nejvyšší správní soud. V minulosti tak byla za rozhodnutí považována výzva Českého telekomunikačního úřadu k zaplacení příspěvku na úhradu prokazatelné ztráty z poskytování univerzální služby, v níž byla zároveň určena i výše platby (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 1. 2006, sp. zn. 2 Ans 5/2005). V případě odmítnutí poskytnutí veřejně přístupné informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, neformálním přípisem (dopisem), Nejvyšší správní soud judikoval (rozsudek ze dne 5. 1. 2006, sp. zn. 1 As 1/2005), že takové odepření je zásadně třeba posoudit jako rozhodnutí přezkoumatelné ve správním soudnictví; není rozhodné, že se odepření stalo pouhým sdělením přípisem, jímž povinný subjekt svou povinnost poskytnout informaci popřel. Takové sdělení může být podle okolností případu vadným rozhodnutím nebo nicotným aktem, neznamená však, že jej správní soud nemůže v řízení o žalobě podrobit svému přezkoumání. Názor, že materiální pojetí správního rozhodnutí převažuje nad formálním pojetím, vyjádřil Nejvyšší správní soud také v rozsudku ze dne 10. 2. 2005, sp. zn. 2 As 38/2004, ve kterém uvedl, že za rozhodnutí nelze považovat některé úkony, i když formálně znaky rozhodnutí mají. Lze tedy v souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu učinit závěr, že pojem „rozhodnutí" je třeba chápat jako jakýkoli individuální právní akt vydaný orgánem veřejné moci z pozice vrchnostenského postavení (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 5. 2006, sp. zn. 1 Afs 147/2005).

Pokud se proti tomuto pojetí namítá, že judikatura Ústavního soudu i Nejvyššího správního soudu vychází z uvedeného materiálního pojetí rozhodnutí jen z toho důvodu, aby je bylo možno podrobit soudnímu přezkumu ve smyslu ustanovení čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky a čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, tj. v zájmu zachování práva na soudní ochranu a soudní přezkum takových aktů jako rozhodnutí, byť nejde o rozhodnutí ve formálním smyslu, a proto je logické a obecně přijatelné, že … byl zaujat extenzivní výklad pojmu „rozhodnutí" [srov. Púry, F. Ještě k (ne)trestnosti tzv. vybodovaných řidičů po 1. 1. 2010, Trestněprávní revue, 2010, č. 6, s. 176], nemůže s tímto názorem trestní kolegium Nejvyššího soudu souhlasit, neboť v již shora citovaném nálezu Ústavního soudu se zdůrazňuje, že s ohledem na zásadu jednoty právního řádu je nutné, nevyplývá-li z předmětného zákona jinak, vykládat právní pojmy stejným způsobem, čímž je dosahováno větší předvídatelnosti práva (srov. nález Ústavního soudu ze dne 15. února 2007, sp. zn.

Pl. ÚS 77/06, zejm. odst. 45; vyhlášen pod č. 37/2007 Sb., publikován ve sv. 44 pod č. 30/2007 Sb. nál. a usn. ÚS). Navíc z citovaných nálezů a usnesení Ústavního soudu, ani rozsudků Nejvyššího správního soudu, byť jsou učiněny z hlediska soudního přezkumu předmětných rozhodnutí, se nepodává, že by se jednalo o rozšiřující (extenzivní) výklad jen z toho důvodu, aby je bylo možno podrobit soudnímu přezkumu, ale naopak jde o obecný výklad pojmu rozhodnutí, jak je chápán ve správním právu. Jak již bylo shora zdůrazněno z hlediska doktrinárního se obecně ve správním právu rozhodnutím rozumí individuální správní akt, tedy jakékoli rozhodnutí o právech a povinnostech osob, přičemž tento výklad navazuje na dikci ustanovení § 9, § 67 správního řádu. Rozhodnutím tedy může být i úkon neformální (pouhý dopis), který třeba ani nevznikl procesním postupem, není předepsaným způsobem označen a nemá předepsané formální náležitosti (srov. Hendrych, D. a kol. Správní právo. Obecná část. 6. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, s. 374 a 551). Pouze pro srovnání je možno ještě uvést, že i podle ustálené judikatury soudu prvního stupně Evropských společenství je pojem „rozhodnutí“ jako napadnutelný akt, který může být předmětem žaloby na neplatnost ve smyslu příslušných předpisů (smluv) Evropských společenství, resp. Evropské unie, vykládán jako opatření s právně závaznými účinky, jimiž mohou být dotčeny zájmy žalobce, a které podstatným způsobem mění jeho právní postavení (rozsudek soudního dvora ze dne 11. 11. 1981, IBM v. Komise, 60/81, Recueil, s. 2639, bod 9, rozsudek Soudu ze dne 18. září 2001, Metropole Télévision – M6 a další v. Komise, T-112/99, Recueil, s. II-2459, bod 35). Předmětem žaloby na neplatnost tak mohou být veškerá opatření přijatá orgány bez ohledu na jejich povahu či formu, která směřují k založení právních účinků (rozsudek Soudního dvora ze dne 31. března 1971, Komise v. Rada, 22/70, Recueil, s. 263, bod 42, rozsudek Soudu ze dne 19. 4. 2003, Le Pen v. Parlament, T-353/00, Recueil, s. II-1729, bod 77). V konkrétním případě rozsudku Soudu ze dne 5. dubna 2006 šlo o dopis, v němž byla žalobkyně informována o skutečnosti, že informace, kterou žalobkyně poskytla dne 5. července 2002, nespadá do rozsahu působnosti právní úpravy týkající se státních podpor, a že z tohoto důvodu dotčené osvobození nemůže představovat státní podporu, o kterém Komise tvrdila, že nepředstavuje „rozhodnutí“ jako napadnutelný akt. Podle závěru Soudu nelze tyto argumenty přijmout, neboť „podle ustálené judikatury především je forma, ve které byly akty nebo rozhodnutí přijaty, v zásadě nerozhodná, pokud jde o možnost napadnout je žalobou na neplatnost, a za účelem určení, zda představují akty ve smyslu článku 230 ES, je třeba se zaměřit na jejich obsah (srov. rozsudek Soud prvního stupně ES ze dne 5. dubna 2006, Deutsche Bahn AG v. Komise, podporovaná Radou, T-351/02, bod 50 a 51).

Rozhodující z hlediska posouzení „oznámení o dosažení dvanáctibodové hranice a výzvy k odevzdání řidičského průkazu a mezinárodního řidičského průkazu“ jako rozhodnutí ve smyslu § 337 odst. 1 trestního zákoníku je tedy skutečnost, zda tímto úkonem došlo ke vzniku, změně nebo zániku oprávnění a povinností fyzické nebo právnické osoby, jinými slovy, zda individuální právní akt vydaný orgánem veřejné moci byl učiněn z pozice jeho vrchnostenského postavení. Z tohoto hlediska je zásadní, že v uvedené výzvě se řidiči podle § 123c odst. 3 zák. č. 361/2000 Sb. ukládá odevzdání řidičského průkazu a mezinárodního řidičského průkazu nejpozději do 5 pracovních dnů ode dne doručení tohoto oznámení, s tím, že řidič pozbývá řidičské oprávnění uplynutím 5 pracovních dnů ode dne, v němž mu bylo toto oznámení doručeno, nepodá-li proti němu námitky. Není tedy pravdou, jak se někdy zkratkovitě uvádí, že „řidič, který dosáhl stanovený limit počtu bodu je sankcionován přímo ze zákona ztrátou řidičského oprávnění a řidičského průkazu“ (Kovalčíková, D., Štandera, J. Zákon o provozu na pozemních komunikacích. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 347), nýbrž řidič pozbývá řidičské oprávnění až uplynutím 5 pracovních dnů ode dne, v němž mu bylo toto oznámení s výzvou k odevzdání řidičského průkazu a mezinárodního řidičského průkazu doručeno, a to ještě jen tehdy, nepodá-li proti němu námitky. >1< Vedle toho teprve touto výzvou je tedy řidiči ukládána povinnost odevzdat řidičský průkaz a mezinárodní řidičský průkaz, a zákon výslovně v § 123c odst. 5 zák. č. 361/2000 Sb. stanoví řidiči povinnost tuto výzvu splnit, a proto je třeba tuto výzvu považovat za rozhodnutí materiální povahy ve shora uvedeném obecně vymezeném smyslu. Přitom z hlediska posouzení, zda jde o takové rozhodnutí, má zásadní význam také to, že od doručení

se odvíjí lhůta k podání opravného prostředku (námitek podle § 123f odst. 1 zák. č. 361/2000 Sb.) a marným uplynutím lhůty řidič pozbývá řidičského oprávnění. Ze všech těchto hledisek je proto nutno oznámení o dosažení dvanáctibodové hranice a výzvu k odevzdání řidičského průkazu a mezinárodního řidičského průkazu považovat za rozhodnutí ve smyslu § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku.

Kdybychom pro aplikaci ustanovení § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku odmítali toto pojetí oznámení o dosažení dvanáctibodové hranice a výzvy k odevzdání řidičského průkazu a mezinárodního řidičského průkazu jako rozhodnutí, na základě něhož bylo oprávnění odňato, došlo by k nedůvodnému rozdílu mezi řidičem, který proti zápisu dvanácti bodů podal námitky a rozhodnutím příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností byly námitky zamítnuty a provedený záznam byl potvrzen jako správný (srov. § 123f odst. 3 zák. č. 361/2000 Sb.), a mezi řidičem, který by námitky nepodal, neboť v prvním případě by „rozhodnutí" existovalo, zatímco v druhém případě nikoliv. Řidič, který by se dosažení dvanácti bodové hranice nebránil, by byl při následném řízení motorového vozidla z pohledu trestního zákoníku beztrestný. Při aplikaci tohoto právního názoru by došlo k porušení čl. 3 odst. 3 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Tyto normy stanoví, že každý se může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu. Nikomu nesmí být způsobena újma na právech pro uplatňování jeho základních práv a svobod. Tím, že řidič podá námitky, využívá pouze svého práva obrátit se na správní (jiný) orgán v případě, který stanoví zákon č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, ve znění pozdějších předpisů. Tím bezesporu realizuje své právo zakotvené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, avšak za realizaci tohoto práva by byl ve svém důsledku postižen tím, že by v případě pozdějšího řízení motorového vozidla byl trestně odpovědný.

Stejným způsobem bylo přistupováno k těmto otázkám týkajícím se pojmu „rozhodnutí" v minulosti i v trestněprávní judikatuře, pokud v rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 23. 6. 2004, sp. zn. 5 To 392/2004, publikovaném v sešitě 5/2005 pod č. 24/2005 Sb. rozh. tr., bylo za rozhodnutí ve smyslu § 171 odst. 2 tr. zák. (nyní § 337 odst. 3 trestního zákoníku) považováno i procesní opatření orgánu činného v trestním řízení o zadržení obviněného, které také jistě nelze považovat za formální rozhodnutí ve smyslu shora uvedených právních názorů. Podle tohoto rozhodnutí, sdělil-li policejní orgán obviněnému, že je zadržen podle § 75 tr. ř., je útěk obviněného složkám policie, které jej střežily, třeba pokládat za zmaření výkonu rozhodnutí jiného orgánu veřejné moci uprchnutím stráži podle § 171 odst. 2 písm. b) tr. zák. [nyní § 337 odst. 3 písm. b) trestního zákoníku], přičemž na trestní odpovědnost obviněného nemá vliv ani skutečnost, že v době jeho útěku ještě nebyl vyhotoven protokol o zadržení podle § 75 tr. ř. Také to jednoznačně potvrzuje, že i v ustálené trestní judikatuře obecných soudů je vycházeno z materiálního pojetí rozhodnutí v shora uvedeném smyslu.

Pokud je dále poukazováno na terminologickou nesrovnalost pojmů „odnětí" a „pozbytí" řidičského oprávnění, není ani tato skutečnost podle názoru trestního kolegia Nejvyššího soudu rozhodná z hlediska možnosti trestního postihu jednání řidiče, který pozbyl řidičské oprávnění ve smyslu § 123c odst. 3 zák. č. 361/2000 Sb. Pojem odnětí oprávnění v ustanovení § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku je třeba vykládat autonomně tak, aby odpovídal smyslu a účelu tohoto ustanovení, pokud jde o postih všech mařících jednání směřujících proti výkonu úředních rozhodnutí, která zde přicházejí v úvahu, neboť trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku se nevztahuje pouze na rozhodnutí, kterými se zakazuje řízení motorových vozidel nebo se odnímá oprávnění k řízení motorových vozidel, ale vztahuje se i na všechna další rozhodnutí, jimiž se zakazuje jiná činnost či odnímá oprávnění k takové činnosti, např. určitého podnikání nebo výkon činnosti v pracovním poměru, ke které je třeba zvláštního oprávnění (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. prosince 2004, sp. zn. 7 Tdo 1389/2004, publikované pod č. 753 v sešitě č. 11/2005 Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu). Nelze se tedy při výkladu pojmu „odnětí příslušného oprávnění" soustřeďovat jen na dikci zákona č. 361/2000

Sb., o silničním provozu, ve znění pozdějších předpisů, ale je třeba vzít v úvahu, že zákonodárce použil pojem odnětí oprávnění v obecném smyslu, což vyplývá i z dikce „odňato příslušné oprávnění podle jiného právního předpisu“.

Znaky „odnětí oprávnění“ i „zákaz činnosti“ ve smyslu § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku nejsou pojmy, jejichž obsah by byl univerzálně definován, a to ani v odvětví správního či trestního práva. Odnětí oprávnění podle jiné právního předpisu ve smyslu § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku musí pokrývat odnětí oprávnění nejen podle zákona o silničním provozu, ale i podle jiných právních předpisů. Jako příklad terminologické nejednotnosti lze poukázat na nejpodobnější právní předpisy upravující oprávnění řídit loď a letadlo. Ustanovení § 26 odst. 1 zákona č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, umožňuje při ztrátě odborné či zdravotní způsobilosti vůdce plavidla nebo člena posádky plavidla omezit nebo zakázat výkon příslušného oprávnění. V případě zákazu výkonu oprávnění odejme plavební úřad zároveň průkaz způsobilosti. Ustanovení § 19 odst. 3 zákona č. 49/1997 Sb., o civilním letectví, ukládá Úřadu pro civilní letectví při ztrátě odborné a zdravotní způsobilosti člena leteckého personálu povinnost omezit nebo zakázat činnost leteckého personálu. V případě zákazu činnosti Úřadu pro civilní letectví průkaz způsobilosti odejme. Zákon o silničním provozu, zákon o vnitrozemské plavbě a zákon o civilním letectví při ztrátě odborné či zdravotní způsobilosti používají zcela odlišnou terminologii, přičemž podle zákona o silničním provozu znamená odnětí oprávnění ztrátu oprávnění, avšak podle zákona o vnitrozemské plavbě nebo zákona o civilním letectví je odnětí spojováno s odebráním průkazu způsobilosti. Navíc zákon o silničním provozu v § 94a používá pojem „pozbytí řidičského oprávnění“ i ve vztahu k zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel, ať už byl uložen soudem jako trest nebo příslušným správním úřadem jako sankce za přestupek, když uvádí, že držitel řidičského oprávnění pozbývá řidičské oprávnění dnem právní moci takového rozhodnutí. Z tohoto jen příkladného přehledu je patrno, že neexistuje jednotná terminologie správních předpisů týkajících se chápání pojmů odnětí oprávnění, pozbytí oprávnění, zákazu činnosti, zákazu výkonu oprávnění, neboť všechny tyto pojmy při bližším pohledu označují stejný stav sankční ztráty určitého oprávnění.

Skutečnost, že zákonodárce nezakotvil legální definici, nebrání tomu, aby byla tato definice precizována doktrinárně nebo prostřednictvím judikatury. Ostatně to, že výklad určitých pojmů v zákoně je ponechán výkladu v praxi, není věcí ojedinělou. Existuje-li totiž shora uvedená terminologická nejednota zvláštních (jiných) právních předpisů, na které je v ustanovení § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku odkazováno, je nejschůdnější variantou zaštítit celou pojmovou skupinu jedním obecným pojmem. Tak je možno přistupovat i k znaku „odnětí příslušného oprávnění podle jiného právního předpisu“. Pokud bychom přijali závěr, že ve zvláštním předpise musí být uveden pouze pojem „odnětí příslušného oprávnění“, zůstala by tato část skutkové podstaty přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání do značné míry prakticky neaplikovatelná. Na základě toho je třeba chápat znak „odnětí příslušného oprávnění“ vedle „zákazu činnosti“ jako obecný pojem postihující všechny další případy sankční ztráty oprávnění vykonávat určitou činnost, jejíž výkon je upraven zvláštním předpisem.

Takovýto výklad je i v souladu s účelem zákona o silničním provozu, neboť pokud by byli postihováni pouze řidiči, kterým bylo podle § 94 zák. č. 361/2000 Sb. odňato oprávnění po ztrátě jejich odborné či zdravotní způsobilosti, došlo by k neodůvodněnému rozdílu mezi řidiči, kteří v důsledku svého vědomého protiprávního jednání pozbyli řidičské oprávnění (dosáhli dvanácti bodů), a mezi těmi, kterým bylo, mnohdy i bez jejich zavinění, řidičské oprávnění odňato, např. pro úraz či nemoc. Navíc je třeba zdůraznit, že i řidič, který pozbyl řidičské oprávnění podle § 123c odst. 3 zák. č. 361/2000 Sb. a po uplynutí 1 roku ode dne jeho pozbytí, požádá o vrácení řidičského oprávnění, se musí podrobit přezkoušení z odborné způsobilosti ve smyslu § 123d odst. 3 zák. č. 361/2000 Sb., z čehož vyplývá, že i u něj zákonodárce presumuje absenci odborné způsobilosti řídit motorové vozidlo obdobně jako podle § 94 odst. 1 písm. b) zák. č. 361/2000 Sb.

Shora uvedenou interpretaci podporuje i výklad historický a teleologický. Důvodová zpráva k návrhu trestního zákoníku (§ 335, tisk č. 410, V. volební období Poslanecké sněmovny) k přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí uvádí: „Proti současné úpravě toto ustanovení [odst. 1 písmeno a)] dovoluje postihnout jako trestný čin nejen jednání pachatele, který maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že vykonává činnost, která mu byla takovým rozhodnutím zakázána, ale i takové jednání, při němž vykonává činnost, pro kterou mu bylo odňato příslušné oprávnění podle zvláštního právního předpisu. Konkrétně je toto ustanovení v praxi využitelné zejména k postihu toho, kdo řídí motorové vozidlo, ačkoli mu bylo odňato řidičské oprávnění. Navrhovaná úprava tedy umožňuje postihnout již každý druhý případ řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění, následující buď po uložení zákazu činnosti tohoto druhu a v rámci jeho výkonu, anebo po odnětí řidičského oprávnění příslušným orgánem, pokud tento právní stav v době řízení trval. Znamená to tedy, že trestněprávní postih už není vázán výlučně jen na porušení zákazu činnosti.“ V případě historického výkladu platí, že není-li prokázán opak, má se za to, že zákonodárce s právním předpisem přijal i jeho záměr vyjádřený zejména v důvodové zprávě. Z uvedené důvodové zprávy nevyplývá záměr zákonodárce omezit trestněprávní postih pouze na určitou úzkou skupinu neřidičů, kteří ztratili zdravotní nebo odbornou způsobilost, ale naopak rozšířit dopad tohoto ustanovení na širokou škálu případů sankčně odňatých řidičských oprávnění, jakož i jiných oprávnění podle dalších zvláštních právních předpisů.

Účelem ustanovení § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku je bezpochyby zájem na tom, aby nebyla vykonávána určitá činnost osobou, které výkon této činnosti byl zakázán či sankčně ztratila způsobilost tuto činnost vykonávat. Toto ustanovení trestního zákoníku nahlížené účelem zákona o silničním provozu zajišťuje, aby činnost, která může ohrozit veřejný zájem na bezpečném silničním provozu, byla vykonávána jen osobami k tomu způsobilými.

Na základě shora uvedeného je nutno konstatovat, že odnětím příslušného oprávnění podle jiného právního předpisu je nutno rozumět i pozbytí řidičského oprávnění podle § 123c odst. 3 zákona o silničním provozu, z čehož vyplývá, že řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění z důvodu dosažení dvanáctibodové hranice je trestné i po 1. 1. 2010 jako přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku.

Ad III.) Pokud jde o posuzování aplikace § 419 trestního zákoníku v případě trestů uložených před 1. 1. 2010 ve vztahu k rozhodování o nevykonání trestu (popř. jeho zbytku) za trestný čin podle § 180d tr. zák. a o poměrném zkrácení úhrnného či souhrnného trestu v případě souběhu trestného činu podle § 180d tr. zák. s jiným trestným činem, zejména pak v případě jednočinného souběhu trestných činů podle § 180d a § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák., i v tomto směru byla zaznamenána výrazná nejednotnost soudní praxe.

S ohledem na výše vymezené otázky je třeba připomenout, že podle § 419 věta první a třetí trestního zákoníku platí, že „Trest uložený přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona za čin, který není trestným činem podle tohoto zákona, popřípadě jeho nevykonaný zbytek, se nevykoná…a „Byl-li za takový čin a sbíhající se trestný čin uložen úhrnný nebo souhrnný trest, soud trest poměrně zkrátí; přitom přihlédne ke vzájemnému poměru závažnosti činů, které ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona nejsou trestnými činy, a sbíhajících se trestných činů.“

Je tak zřejmé, že výše citované části ustanovení § 419 trestního zákoníku se vztahují toliko k výkonu trestu, popřípadě jeho zbytku (bez ohledu na jeho druh), který byl pachateli uložen do 31. 12. 2009 a jenž k tomuto dni nebyl vykonán buď vůbec, anebo v celém rozsahu. Už z tohoto důvodu nejde o posuzování otázky časové působnosti trestních zákonů, tedy o řešení kolize tr. zák. z roku 1961 a trestního zákoníku z roku 2009. Nejedná se tedy o řešení otázky, zda je pro pachatele (odsouzeného) příznivější nová právní úprava či nikoli. Při aplikaci citovaného ustanovení jde primárně o realizaci pokynu zákonodárce rozhodovat o nevykonání či poměrném zkrácení uloženého a dosud ještě

nevykonaného trestu, a to jen na základě porovnání, zda čin, ze který byl trest uložen je nadále trestný podle nového trestního zákoníku. V tomto smyslu ustanovení § 419 trestního zákoníku činí nepoužitelným příslušná ustanovení o časové působnosti trestních zákonů. Proto nelze pokládat za správný právní názor obsažený např. v usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. 1. 2010, sp. zn. 3 To 53/2010, v usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 1. 2. 2010, sp. zn. 68 To 16/2010, v němž tyto soudy posuzují možnost aplikace ustanovení § 419 trestního zákoníku závěry o příznivosti nové právní úpravy podle hledisek o posuzování časové působnosti trestních zákonů (§ 2 odst. 1 trestního zákoníku, resp. § 16 odst. 1 tr. zák.).

Z rozhodovací praxe soudů dále vyplývá, že aplikace výše citovaných částí ustanovení § 419 trestního zákoníku se zásadně týkala jen trestů pravomocně uložených před 1. 1. 2010. Soudy zpravidla k této otázce nezaujímaly žádné bližší stanovisko, když bez dalšího vycházely z toho, že rozhodnutí o tom, zda se nevykoná trest či zda se poměrně zkrátí, se vztahuje toliko na rozhodnutí, jímž byl trest uložen, která nabyla právní moci nejpozději dne 31. 12. 2009. Výslovně je takový závěr konstatován v již citovaných usneseních Krajského soudu v Českých Budějovicích, sp. zn. 3 To 53/2010, a Krajského soudu v Ostravě, sp. zn. 68 To 16/2010.

Trestní kolegium Nejvyššího soudu neshledává důvod k tomuto zužujícímu výkladu pojmu „Trest uložený přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona…“

Na rozdíl od dikce § 296 odst. 1 tr. zák., ustanovení § 419 trestního zákoníku vypouští slovo „pravomocně“ uložený. A tak se nabízí předně výklad doslovný, podle kterého dikce § 419 trestního zákoníku nepožaduje trest pravomocně uložený, ale postačí jen trest uložený, tj. trest rozhodnutím učiněným, časově do 31. 12. 2009 včetně. Za tohoto stavu věci by pak ani dodatečná právní moc takového rozhodnutí, jímž byl uložen trest, která nastala dokonce už 1. 1. 2010 nebo kdykoliv poté, nebránila rozhodnutí podle § 419 trestního zákoníku, tj. o tom, že se po 1. lednu 2010 nevykoná trest uložený za čin nově beztrestný. Stejně tak je při tomto výkladu s ohledem na ustanovení § 419 věta druhá trestního zákoníku vyloučeno ukládat po 1. 1. 2010 souhrnný trest za sbíhající se trestné činy, z nichž jeden již není trestným činem podle nového trestního zákoníku, když o něm sice bylo rozhodnuto před 31. 12. 2009, ale rozhodnutí nabylo právní moci až po 1. 1. 2010. Je to řešení i nanejvýš praktické, které vylučuje situace toho typu, kdy, ve smyslu staré dikce § 296 odst. 1 tr. zák., by došlo před účinností nové úpravy jen k nepravomocnému uložení trestu, přičemž jeho právní moc by nastala až v den či po dni účinnosti zákona nového (pozdějšího), takže by bylo třeba uvažovat o jeho výkonu. Stejně tak lze na podkladě tohoto výkladu řešit např. problém vznikající s doručováním trestního příkazu (např. ohledně trestného činu podle § 180d tr. zák.) vydaného před 1. 1. 2010 a obviněnému doručeného až po nabytí účinnosti trestního zákoníku, pokud poté nabude právní moci.

Lze tak učinit závěr, že ustanovení § 419 trestního zákoníku nelze vykládat tak, jak zněla doslovná dikce § 296 odst. 1 tr. zák., nýbrž skutečně jen doslovně, tedy že se vztahuje i na rozhodnutí, jímž byl nejpozději dne 31. 12. 2009 uložen trest za čin, který není trestným činem podle trestního zákoníku, a to bez ohledu na to, že k právní moci takového rozhodnutí došlo až po 1. 1. 2010.

Nejednotnost soudní praxe byla zjištěna ve vztahu k aplikaci ustanovení § 419 věta první trestního zákoníku ohledně rozhodování o tom, že se nevykoná trest (popř. dosud nevykonaný zbytek trestu) uložený jen za trestný čin řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 180d tr. zák.

Podle usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 9. 2. 2010, sp. zn. 11 To 38/2010, není v takovém případě sebemenšího důvodu k rozhodování podle § 419 trestního zákoníku, neboť v případě řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění tzv. vybodovaným řidičem jde i nadále o trestný čin, a to maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku. Protože nejde o čin beztrestný, nepřichází v úvahu rozhodnutí o nevykonání uloženého trestu, popř. jeho dosud nevykonaného zbytku. Shodně judikoval tentýž soud v usnesení ze dne 29. 1.

2010, sp. zn. 11 To 39/2010, a rovněž tak Krajský soud v Brně ve věci sp. zn. 4 To 56/2010 a sp. zn. 3 To 40/2010.

Naproti tomu opačný názor je vysloven v usnesení Krajského soudu v Hradci Králové-pobočka v Pardubicích ze dne 3. 2. 2010, sp. zn. 14 To 26/2010. Tento soud zamítl stížnost státního zástupce proti rozhodnutí okresního soudu, který rozhodl o tom, že odsouzený nevykoná zbytek trestu odnětí svobody a zbytek trestu zákazu činnosti, které mu byly uloženy za trestný čin podle § 180d tr. zák. Shodně judikoval i Krajský soud v Ústí nad Labem v již výše citovaném usnesení ve věci sp. zn. 6 To 29/2010. Stejná aplikační praxe vyplývá i z rozhodnutí okresních soudů v Českém Krumlově (např. ve věci sp. zn. 10T 125/2008), Okresního soudu Plzeň-město (sp. zn. 7 T 69/2009), Obvodního soudu pro Prahu 7 (sp. zn. 49 Tm 4/2008) a dalších.

Trestní kolegium Nejvyššího soudu pokládá za správný a zákonu odpovídající postup těch soudů, které v těchto případech aplikují ustanovení § 419 trestního zákoníku tak, že učiní rozhodnutí o tom, že odsouzený nevykoná trest (popř. zbytek trestu) uložený mu za trestný čin řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 180d tr. zák., pokud podle nového trestního zákoníku takový čin již není trestným činem (srov. k tomu bod II. tohoto stanoviska).

Soudy rovněž nejednotně aplikují ustanovení § 419 věta třetí trestního zákoníku, a to zejména v případech rozhodování o poměrném zkracování úhrnného trestu uloženého za jednočinný souběh trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. a trestného činu řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 180d tr. zák.

Tak např. podle usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. 1. 2010, sp. zn. 3 To 53/2010, je smyslem přechodného ustanovení § 419 trestního zákoníku zabránit situaci, aby byly dále vykonávány tresty pravomocně uložené do 31. 12. 2009 za jednání, která od 1. 1. 2010 již nenaplňují znaky žádného trestného činu. Pojem „čin“ ve smyslu § 419 tr. zák. je podle názoru krajského soudu třeba vykládat jako skutek. Pokud tedy okresní soud podle § 419 trestního zákoníku poměrně zkrátil souhrnný trest uložený za pokračující trestný čin krádeže a za skutek posouzený jako trestný čin řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 180d tr. zák a trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. spáchané v jednočinném souběhu, porušil zákon ve prospěch odsouzeného. Takový čin (ve smyslu skutku) je totiž i nadále trestným podle nového trestního zákoníku, a to podle ustanovení § 337 odst. 1 písm. a). Stejný právní názor, že ustanovení § 419 tr. zák. o poměrném zkrácení trestu nemá být aplikováno v případě jednočinného souběhu trestných činů podle § 180d tr. zák a § 171 odst. písm. c) tr. zák, neboť pojem „čin“ obsažený v § 419 tr. zákoníku je nutno vykládat ve smyslu skutku, nikoli trestného činu, je vyjádřen též např. v usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 15. 2. 2010, sp. zn. 4 To 130/2010, v usnesení Krajského soudu v Hradci Králové- pobočka v Pardubicích ze dne 9. 2. 2010, sp. zn. 13 To 60/2010, v usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 4. 2. 2010, sp. zn. 7 To 71/2010.

Opačný právní názor, že aplikace § 419 trestního zákoníku o poměrném zkrácení trestu se vztahuje i na případy jednočinného souběhu trestných činů podle § 180d a § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. je obsažen např. v usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 23. 2. 2010, sp. zn. 8 To 56/20210, jímž byla jako nedůvodná zamítnuta stížnost státního zástupce proti usnesení Městského soudu v Brně. Jak uvedl krajský soud v odůvodnění svého rozhodnutí, odsouzenému byl za jednání právně kvalifikované jako trestné činy podle § 180d tr. zák. a § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. spáchané v jednočinném souběhu uložen úhrnný trest. Pokud by se takového jednání dopustil za účinnosti trestního zákoníku, bylo by jeho jednání kvalifikováno jako jediný trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zák. a nemohl by mu být ukládán úhrnný trest. Proto bylo postupováno v souladu s ustanovením § 419 trestního zákoníku, když původně uložený trest byl poměrně zkrácen. Shodný právní názor je obsažen např. v usnesení Obvodního soud pro Prahu 7 ve věci sp. zn. 3 T 8/2009, v usnesení Okresního soudu v Tachově ve

věci sp. zn. 9T 3/2009.

V obecné rovině je nutno připomenout, že v případě jednočinného souběhu se úhrnný trest ukládá za nejméně dva trestné činy, jejichž zákonné znaky jsou naplněny jediným skutkem. V tomto případě jde o ukládání trestu za několik trestných činů, nikoliv za více skutků. Trestání souběhu trestných činů (nikoli skutků) je uložením trestu za více trestných činů, bez ohledu na to, zda byly spáchány jediným skutkem (jednočinný souběh), či více skutky (vícečinný souběh).

Podstata argumentace obsažená např. v usneseních odvolacích senátů Krajského soudu v Českých Budějovicích (ve věci sp. zn. 3 To 52/2010, 3 To 53/2010, 4 To 130/2010) spočívá v podstatě v tom, že ustanovení § 419 trestního zákoníku třeba vykládat tak, že „činem, který není trestným činem podle tohoto zákona, …“ je čin, jenž „…nenaplňuje zákonné znaky skutkové podstaty žádného trestného činu uvedeného ve zvláštní části nového trestního zákoníku.“ a že „…zkracování úhrnného nebo souhrnného trestu připadá v úvahu pouze u vícečinného souběhu …, při němž ohledně jednoho skutku platí to, že již podle nového trestního zákoníku není trestným činem. V případě jednočinných souběhů se však zkracování úhrnných a souhrnných trestů neuplatní,…“, a to za situace, kdy je čin trestný i podle nového trestního zákoníku, byť jenom podle jedné právní kvalifikace.

Jelikož z výše již citovaného znění ustanovení § 419 trestního zákoníku je zřejmé, že míří na případy souběhů bez další specifikace, možnost postupu podle něj by v důsledku výše uvedeného výkladu byla zcela vyloučena v případě jednočinného souběhu, jestliže podle nového trestního zákoníku by čin vykazoval zákonné znaky pouze jediného trestného činu, nikoliv více trestných činů, jež původně odůvodňovaly uložení úhrnného trestu. Podle názoru trestního kolegia Nejvyššího soudu pojmem „čin, který není trestným činem podle tohoto zákona“ se ve smyslu ustanovení § 419 trestního zákoníku rozumí čin nikoli trestný podle některého ustanovení trestního zákoníku, zatímco podle jiných ustanovení trestný je, resp. zůstává jím i po 1. 1. 2010. Aplikace ustanovení § 419 trestního zákoníku nevyžaduje, aby posuzovaný čin nenaplňoval zákonné znaky skutkové podstaty žádného trestného činu uvedeného ve zvláštní části nového trestního zákoníku. Proto se v tomto ustanovení předpokládaný postup při poměrném zkracování úhrnného nebo souhrnného trestu uplatní jak u vícečinného souběhu, tak u souběhu jednočinného /např. v případě úhrnného trestu uloženého před 1. 1. 2010 za trestné činy podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. a § 180d tr. zák., i když takový čin po 1. 1. 2010 zůstává trestným podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku/. O aplikaci § 419 trestního zákoníku ve vztahu k oběma uvedeným trestným činům lze uvažovat jen v souvislosti s jejich jednočinným souběhem s trestným činem podle § 180d tr. zák. Poté, co se při posuzování tohoto souběhu vypouští jeho právní kvalifikace podle § 180d tr. zák., tak s ohledem na to, že zbylé maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání je trestné ve smyslu ustanovení § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku jen jako jeden trestný čin, za nějž by nepřicházelo v úvahu uložení úhrnného trestu, tak je nutno postupovat podle § 419 věta třetí trestního zákoníku a poměrně zkrátit uložený úhrnný trest.

Jen pro úplnost je třeba i zde připomenout, že v právní větě ad I.) tohoto stanoviska jde o posuzování trestnosti činu z hlediska míry příznivosti nového trestního zákoníku ve vztahu k trestnímu zákonu účinnému v době jeho spáchání, tedy řešení otázky časové působnosti trestních zákonů. Při aplikaci ustanovení § 419 trestního zákoníku však jde o posouzení, zda trestný čin, za nějž byl před 1. 1. 2010 uložen trest (úhrnný trest) je i nadále činem, za který je možno i po 1. 1. 2010 ukládat úhrnný trest (tj. zda vykazuje zákonné znaky nejméně dvou skutkových podstat trestných činů). Pokud tomu tak není, tak jako v posuzovaném případu jednočinného souběhu trestných činů podle § 171 odst. 1 písm. c) a § 180d tr. zák., pak jsou splněny podmínky pro aplikaci ustanovení § 419 věta třetí trestního zákoníku.

Ad IV.) Nejednost soudní praxe se vyskytla i v otázce aplikace ustanovení § 419 trestního zákoníku při rozhodování o nevykonání trestu (popř. jeho zbytku) uloženého jen za trestný

čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák. v tom, zda v této souvislosti lze závěr o trestnosti tohoto činu po 1. 1. 2010 opírat výlučně jen o takové předchozí odsouzení či potrestání v rozhodné době, které je obsaženo ve skutkové větě výroku odsuzujícího rozsudku, anebo zda lze vycházet i z jiného pravomocného rozhodnutí, které by jinak vytvářelo překážku pro aplikaci § 419 trestního zákoníku, ale není součástí výroku odsuzujícího rozsudku /např. je uvedeno v odůvodnění rozsudku nebo vyplývá ze spisu, že obviněný byl v rozhodném období odsouzen pro další trestný čin krádeže, který odpovídá některému ze zákonných znaků nyní uvedených v ustanovení § 205 odst. 1 písm. a) až d) trestního zákoníku o trestném činu krádeže/. Jinak řečeno, zda v souvislosti s aplikací § 419 trestního zákoníku může ustanovením § 205 odst. 2 trestního zákoníku vyžadovaná zpětnost vyplývat i z jiného předchozího odsuzujícího rozhodnutí pro trestný čin krádeže, které však není uvedeno ve výrokové části rozsudku.

Usnesením Okresního soudu Plzeň – město ze dne 4. 1. 2010, sp. zn. 7 T 72/2008, bylo rozhodnuto, že se nevykoná trest, který byl odsouzenému uložen za trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák., když zpětnost jako podmínka trestnosti byla odvozena od předchozího odsouzení rovněž za trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák. Své rozhodnutí odůvodnil okresní soud tím, že skutek, jímž byl odsouzený uznán vinným, nenaplňuje podmínku trestnosti činu, jak je uvedena v ustanovení § 205 odst. 2 trestního zákoníku, přičemž zpětnost podle tohoto ustanovení lze vztáhnout pouze k odsouzení či potrestání za jednání, které naplňuje skutkovou podstatu trestného činu krádeže podle § 205 odst. 1 trestního zákoníku, tedy pouze k jednání, které před 1. 1. 2010 naplňovalo skutkovou podstatu trestného činu krádeže podle ustanovení § 247 odst. 1 písm. a) – d) tr. zák. Zpětnost přitom lze vztahovat jen k těm odsouzením, jež jsou uvedena ve skutkové větě rozhodnutí, které je z hlediska aplikace § 419 trestního zákoníku přezkoumáváno. S tímto právním názorem se ztotožnil i stížnostní soud (usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 18. 2. 2010, sp. zn. 7 To 63/2010). Stejný přístup k posuzování uvedené problematiky vyplývá též z usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 9. 3. 2010, sp. zn. 13 To 119/2010.

Naproti tomu ve věci Okresního soudu Plzeň-město, sp. zn. 1 T 52/2008 je zastáván právní názor, podle něhož je překážkou aplikace postupu podle § 419 trestního zákoníku existence odsuzujícího rozhodnutí v rozhodné době zpětnosti za trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a) – d) tr. zák., i když takové rozhodnutí není uvedeno ve výroku rozsudku, jímž byl obviněný uznán vinným trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák.

S naposledy uvedeným právním názorem nelze souhlasit. Při aplikaci ustanovení § 419 trestního zákoníku jde o porovnání toho, zda čin, za který byl podle tr. zák. z roku 1961 před 1. 1. 2010 uložen trest, je i podle nového trestního zákoníku nadále trestným činem (není přitom vůbec podstatné, zda by se mohlo jednat o trestný čin přísněji či mírněji trestný). Tuto otázku lze řešit výlučně na základě skutečností obsažených ve výrokové části (v tzv. skutkové větě) posuzovaného odsuzujícího rozsudku, tzn. zda ve výroku uváděné skutečnosti vykazují též zákonné znaky některé skutkové podstaty trestného činu podle nové trestněprávní úpravy, tj. podle trestního zákoníku účinného od 1. 1. 2010. Pokud tomu tak není, pak jde o čin po 1. 1. 2010 beztrestný a je nutno aplikovat ustanovení § 419 trestního zákoníku. Je třeba připomenout, že pouze výrokovou část soudních rozhodnutí lze napadnout opravným prostředkem (např. § 246 odst. 1, 2 tr. ř., § 249 odst. 1 tr. ř.), což také předurčuje rozsah přezkumné činnosti např. odvolacího soudu – viz § 254 tr. ř. Jestliže některá skutečnost významná pro závěr o vině pachatele trestným činem není uvedena ve výroku rozsudku (v jeho skutkové větě), pak její existenci nelze dovozovat jen z odůvodnění rozhodnutí či z obsahu spisu. Takový postup zpravidla ani neumožňuje obviněnému se k této skutečnosti vyjádřit, náležitě se hájit a není tak v souladu s právem obviněného na obhajobu.

Ve vztahu k posuzovanému trestnému činu krádeže to znamená, že bude-li v odsuzujícím rozsudku

znak zpětnosti v rozhodné době ve smyslu ustanovení § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák. založen na odsouzení (potrestání) za čin, který nelze podřadit pod čin uvedený v odst. 1 § 205 trestního zákoníku /např. i předtím se jednalo jen o odsouzení za trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) tr. zák., nebo za trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák.), pak takový čin není trestným činem podle ustanovení § 205 odst. 2 trestního zákoníku a není ani jiným trestným činem podle nové právní úpravy. Za této situace je třeba uplatnit postup podle § 419 trestního zákoníku a rozhodnout o tom, že se uložený trest (popř. jeho zbytek) nevykoná, a v případě souběhu, že se úhrnný či souhrnný trest poměrně zkracuje. Na základě těchto úvah přijalo trestní kolegium Nejvyššího soudu právní názor vyjádřený pod bodem IV. tohoto stanoviska.

Poznámky pod čarou jsou v textu odkazovány následovně: >číslo<

1) Tento závěr je v souladu i s právní teorií, která zdůrazňuje, že správněprávních vztahů, které vznikají přímo ze zákona, je poměrně málo. Ve většině případů ze samotné normy správního práva ještě nevznikají, nemění se či nezanikají konkrétní správněprávní vztahy. K tomu dochází teprve tehdy, když nastane určitá právní skutečnost, s níž normy správního práva spojují právní následky, spočívající právě ve vzniku, změně či zániku konkrétních správněprávních vztahů. Právní skutečnosti přicházejí tak vedle norem správního práva v úvahu jako další základní předpoklad vzniku změny či zániku konkrétních správněprávních vztahů (srov. Průcha, P. Správní právo. Obecná část. 6. doplněné a aktualizované vydání. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004, s. 139). Právními skutečnostmi jsou i konstitutivní individuální právní akty – rozhodnutí, což není třeba zvlášť zdůrazňovat (např. Harvánek, J. a kol. Teorie práva. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004, s. 193). Právním důvodem může být i kombinace několika právních skutečností (srov. Knapp, V. Teorie práva. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1995, s. 140 až 141).